

**WINE OF
MOLDOVA**

A LEGEND ALIVE

**ANALIZA NECESITĂȚILOR
PIEȚEI MUNCII ÎN SECTORUL VITICULTURĂ ȘI VINIFICAȚIE
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Realizat de către: Oficiul Național al Viei și Vinului (ONVV) din Republica Moldova

Gheorghe Arpentin, Director ONVV

Elizaveta Breahnă, Expert coordonator în Vinificație, ONVV

Ștefan Iamandi, Expert responsabil de Registrul Vitivinicol, ONVV

Chișinău 2019

Implemented by

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Acest raport este realizat în cadrul proiectului „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o Economie Verde” implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit - GIZ) în cadrul cooperării germane și co-finanțat de Agenția de Cooperare și Dezvoltare a Elveției (SDC).

Proiectul vizează promovarea meseriilor și specialităților în domeniul economiei verzi prin învățământ profesional tehnic dual. Agenții economice care acordă atenție deosebită tranziției spre o economie verde, având ca obiectiv creșterea economică prin utilizare eficientă de materii prime și energie, vor putea beneficia în mod prioritar de suportul proiectului.

Autor: Oficiul Național al Viei și Vinului

Bld. Ștefan cel Mare 162
MD - 2004 Chisinau
Moldova
Tel: +373 22 105560

office@winemoldova.com

BAA Copyright © Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Toate drepturile rezervate

Raportul în cauză are scop informativ și nu reprezintă consultație profesională. Opiniile exprimate în acest raport aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar opiniile cooperării germane și SDC. Nici un fragment al acestui raport nu poate fi reproduș sau transmis sub orice formă și prin orice mijloace fără autorizația scrisă a titularilor drepturilor de autor.

SUMAR

Informații de fond

Industria vitivinicolă din Republica Moldova este considerată o ramură de importanță strategică pentru economia națională și cea mai importantă din industria agroalimentară, asigurând 14% din valoarea creată în agricultură și contribuind cu 6% la balanța comerțului exterior și cu 2% la formarea PIB. Sectorul vitivinicol este generator de locuri de muncă în mediul rural, determinând, în așa fel, importanța sa socială: 50 mii fermieri și gospodării țărănești, 250 de întreprinderi agricole, 181 de vinării, 10 cooperative agricole, implicând direct sau indirect circa 15% din totalul forței de muncă active din țară.

Începând cu anul 2016 agenții economici din cele patru regiuni vitivinicole s-au lansat în producerea vinurilor sub semne de calitate - Wine of Moldova (WoM), Indicație Geografică Protejată (IGP), Denumiri de Origine Protejată (DOP). Filiera vitivinicola din R. Moldova este orientată spre export - 85% din volumul vinului produs este destinat piețelor internaționale și doar 15% este consumat pe piața domestică.

Schimbările strategice din sector creează un nou mediu socio-profesional, ceea ce contribuie la sporirea cererii și a exigențelor privind nivelul de calificare a viitorilor specialiști din industria vitivinicolă: angajarea vinificatorilor în producerea vinurilor IGP/DOP, gradul înalt de automatizare a operațiunilor agrotehnice în viticultură, complexitatea cadrului normativ al sectorului, diversificarea piețelor, dezvoltarea vânzărilor directe și oenoturismului etc.

La capitolul tendințe în domeniu putem remarca: scăderea consumului de vin pe piață internă și pe piețele țintă la export; competiția internațională mai puternică; schimbarea canalelor de distribuție a vinurilor; scăderea semnificativă a numărului de vinării (pe parcursul ultimilor zece ani s-a redus cu 35%), concomitent cu apariția vinăriilor micro- și mici, descreșterea continuă a suprafeței de viță de vie în ultimii 25 de ani (-43%), schimbări calitative privind soiurile plantate, schemele de plantare, materialului săditor, implementarea noilor tehnologii.

Pornind de la aceste caracteristici ale domeniului, ne-am propus să realizăm un studiu pentru a analiza asigurarea cu forță de muncă calificată a sectorului vitivinicol autohton (pe termen mediu 3-5 ani), precum și a identifica soluții de ajustare a ofertei educaționale la cerințele actuale ale pieței muncii, investigând prin chestionare și interviuri cu specialiști și manageri din 31 de unități vitivinicole dintre care: vinării mici 10%, vinării mijlocii 60% și vinării mari 30%.

Cerințele pieței muncii și oferta educațională în sectorul vitivinicol

S-a constatat că în întreprinderile cercetate sunt angajați 2268 de persoane, din care cea mai mare pondere o reprezintă angajații cu vârstă medie cuprinsă între 36 și 55 ani, 63% reprezintă angajații fără studii, 18% cei de nivelul 3, 10% de nivelul 4 și 9% de nivelul 6. Din numărul total de angajați se evidențiază un număr impunător de viticultori (952) și de vinificatori (582) cu nivelul de calificare 3 urmate de 2 specialități cu o prezență mai mare, și anume 154 angajați cu studii superioare în tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare, nivel 6, 136 specialiști nivel 4 în viticultură și oenologie. În anul 2018, din totalul de 559 persoane angajate, cea mai mare pondere de 74% o reprezintă muncitori fără studii. Este de menționat că din numărul total de 1534 de viticultori și vinificatori doar 266 dețin studii profesionale în domeniu. În acest context, întreprinderile angajează persoane necalificate, asigurându-le instruire la locul de muncă.

Companiile au remarcat că le-a fost greu (circa 20%) sau chiar foarte greu (45-58%) să selecteze personal calificat, iar odată cu creșterea nivelului de studii solicitate de la 3 la 4 și respectiv 6, problema devine tot mai acută. 2/3 din întreprinderile investigate au menționat că colaborează cu instituțiile de învățământ din domeniu, iar dintre formele de colaborare mai frecvente au fost menționate: oferire de locuri de practică (între 42% și 58% din întreprinderi pentru centrul de excelență și universități) și vizite de informare în aceste unități de învățământ (20%).

De asemenea, cercetările de teren realizate au scos în evidență faptul că circa 2/3 din companii sunt orientate spre automatizarea și modernizarea proceselor de lucru, folosirea de biotehnologii moderne, valorificarea deșeurilor, iar fiecare al doilea își propune să mecanizeze lucrările și să folosească mai rațional produsele fitosanitare de protecție a plantațiilor de viță de vie. Grație acestor tendințe, prognozele necesității de personal pentru următorii 3-5 ani în linii mari relevă următoarele: o reducere cu circa 40% a numărului de persoane cu nivelul de calificare 3 și respectiv diminuare cu 25% a celor cu studii de colegiu sau superioare. În același timp este de menționat că cererea față de nivelul de calificare a acestora va spori considerabil, ceea ce va solicita modernizarea permanentă a ofertei educaționale la cererea în dinamică a pieței muncii.

S-a constatat că 81% din respondenți nu sunt satisfăcuți cu nivelul de calificare a absolvenților recent angajați, iar 74% din ei susțin că aceștia au nevoie de multă instruire practică suplimentară. De asemenea, 52% din unități vitivinicole intervievate au confirmat necesitatea de dezvoltare continuă, iar 10% din companii au solicitat instruirii periodice de către experți străini. Este de menționat că 55% din unitățile vitivinicole intervievate au confirmat că cunosc ce reprezintă învățământul dual, iar 2/3/ au confirmat că există interes pentru o cooperare duală. Per total, agenții economici au solicitat instruirea profesională la 2 meserii și anume muncitori vinificatori - 197 locuri și muncitori viticultori - 184 locuri.

Evoluția numărului de tineri care și-au ales o specialitate din domeniul vitivinicol este una dramatică în ultimii ani, în scădere cu 50%. Această realitate se poate explica prin numărul mare a persoanelor și familiilor care migrează și care nu-și văd viitorul acasă, dar și de imaginea acestui sector în rândul tinerilor / angajaților, nivelul salariilor.

În opinia angajatorilor, competențele suplimentare care necesită de a fi dezvoltate în cadrul instituțiilor de învățământ se referă la: asigurarea standardelor de calitate în procesul de producere, trasabilitatea produselor vitivinicole, turismul vitivinicol, sommelier, export, marketing, e-comerț, digitalizarea, robotizarea și automatizarea proceselor, viticultura și oenologia de precizie, aplicarea practicilor viticole prietenoase mediului (agricultura biologică, managementul deșeurilor).

Concluzii și recomandări

În vederea echilibrării intereselor principalilor actori pe piața forței de muncă, considerăm că este nevoie de o susținere mai mare din partea statului pentru industria vitivinicolă, care este creator de locuri de muncă în mediul rural și prin care se pot promova principiile economiei verzi. În același timp, este necesară implicarea statului în vederea creării unei fabrici de prelucrare a deșeurilor pentru producătorii de produse vitivinicole.

Este nevoie de crearea unor parteneriate viabile între întreprinderi și instituțiile de învățământ în domeniu pentru actualizarea programelor de instruire, organizarea cursurilor de formare inițială și continuă conform cerințelor specifice ale angajatorilor, stagii, perfecționări profesionale. Întreprinderile cu deschidere sunt încurajate să se implice în organizarea și implementarea

programelor de instruire prin sistem dual ceea ce va asigura pregătirea cadrelor conform cerințelor specifice la întreprindere și o fluctuație scăzută a personalului. În contextul planurilor de investiții în domeniu, este recomandabil ca minim 10% din fondul de remunerare să fie alocat pentru formarea personalului, ca resursă strategică pentru întreprinderi.

În ceea ce privește interesul scăzut din partea tinerilor pentru angajare în domeniul vitivinicol, este necesară implicarea agenților economici și a instituțiilor de învățământ în crearea unor campanii ample de promovare a imaginii ramurii vitivinicole la nivel național, inclusiv pentru a-l face atractiv pentru elevi / studenți - viitori angajați (evenimente, târguri, conferințe, ziua ușilor deschise, parteneriate, etc.).

CUPRINS

Sumar	3
Introducere	7
Scopul și obiectivele studiului.....	8
Abordarea metodologică	9
Dimensiunea I. Piața muncii în sectorul vitivinicol în Republica Moldova.....	10
1.1. <i>Particularitățile industriei vitivinicole în Republica Moldova</i>	<i>10</i>
1.3 <i>Contextul socio-demografic</i>	<i>14</i>
1.4 . <i>Analiza forței de muncă pe ocupații / specialități.....</i>	<i>15</i>
1.5 <i>Surse de recrutare și angajare a personalului calificat. Dificultăți în domeniu.</i>	<i>16</i>
1.6. <i>Modalități de colaborare a angajatorilor cu instituțiile de învățământ.....</i>	<i>18</i>
1.7 <i>Posibilități de instruire a personalului la întreprindere</i>	<i>19</i>
Dimensiunea II. Necesități și prognoze de angajare în sector	20
2.1 <i>Meserii și specialități solicitate: analiza cererii de muncitori și specialiști</i>	<i>20</i>
2.2. <i>Gradul de satisfacție față de nivelul de calificare a absolvenților.....</i>	<i>22</i>
2.3. <i>Competențe suplimentare solicitate / domenii noi de instruire.....</i>	<i>25</i>
2.4. <i>Participare la instruirea cadrelor calificate prin învățământ dual.....</i>	<i>27</i>
2.5 . <i>Necesități de formare continuă</i>	<i>28</i>
Dimensiunea III. Analiza ofertei educaționale în sectorul vitivinicol	29
3.1 <i>Relevanța ofertei educaționale în sectorul vitivinicol</i>	<i>29</i>
3.2 <i>Statistica cu privire la absolvenții la specialitățile și meseriile din sector</i>	<i>30</i>
3.3 <i>Instruirea practică a absolvenților: cooperarea cu întreprinderile din sector</i>	<i>32</i>
3.4 <i>Instruirea continuă a adulților.....</i>	<i>32</i>
Concluzii.....	33
Recomandări	35
Anexa 1. Chestionar: Analiza necesităților pieței muncii în sectorul vitivinicol	37
Anexa 2 Chestionar: Analiza relevanței ofertei educaționale în sectorul vitivinicol.....	42
Anexa 3 Analiza relevanței ofertei educaționale în sectorul vitivinicol.....	55

LISTA TABELELOR ȘI FIGURILOR:

Tabelul 1. Tendințe tehnologice și organizaționale privind dezvoltarea întreprinderilor....	13
Tabelul 2. Numărul total de angajați în cadrul întreprinderilor intervievate.....	16
Tabelul 3. Competențe suplimentare solicitate de întreprinderi pe nivele de studii.....	26
Tabelul 4. Meseriile și specialitățile relevante sectorului viticultură și vinificație, precum și instituțiile de învățământ în cadrul cărora se oferă instruire inițială și continuă.....	30
Figura 1. Numărul de unități vinicole după cantitatea de struguri procesată.....	12
Figura 2. Informații socio-demografice cu privire la vârstă, gen și nivelul de studii al angajaților din sectorul vitivinicol.....	15
Figura 3. Angajări de personal în anul 2018 în sectorul vitivinicol.....	17
Figura 4. Surse de recrutare a personalului calificat în companii.....	17
Figura 5. Evaluarea gradului de dificultate în selectarea și recrutarea personalului.....	18
Figura 6. Formele de colaborare a întreprinderilor cu instituțiile de învățământ.....	19
Figura 7. Evoluția cererii de resurse umane pe nivele de studii.....	20
Figura 8. Evoluția cererii nivelul 3.....	20
Figura 9. Evoluția cererii nivelul 4.....	21
Figura 10. Evoluția cererii nivelul 6.....	21
Figura 11. Nivelul de calificare a absolvenților recent angajați.....	22
Figura 12. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul 3 de instruire.....	23
Figura 13. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 4 (Viticultură și oenologie)	23
Figura 14. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 4 (Tehnologia vinului și produselor obținute prin fermentare)	24
Figura 15. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 6 (Viticultură și Vinificație)	24
Figura 16. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 6 (Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare)	25
Figura 17. Domenii noi de instruire propuse de angajatori.....	27
Figura 18. Gradul de informare privind sistemul de instruire prin sistem dual a companiilor din sectorul vitivinicol.....	28
Figura 19. Formele de instruire a personalului în întreprinderi.....	29
Figura 20. Statistica cu privire la absolvenți în perioada 2010-2018.....	32
Figura 21. Disponibilitate în oferirea de instruire în domeniul vitivinicol.....	33

Introducere

Industria vitivinicolă din Republica Moldova este considerată o ramură de importanță strategică pentru economia națională și cea mai importantă din industria agroalimentară, asigurând 14% din valoarea creată în agricultură și contribuind cu 6% la balanța comerțului exterior și cu 2% la formarea PIB. Sectorul vitivinicol este generator de locuri de munca în mediul rural, determinând, în așa fel, importanța sa socială: 50 mii fermieri și gospodării țărănești, 250 de întreprinderi agricole, 181 de vinării, 10 cooperative agricole, implicând direct sau indirect 15% din totalul forței de muncă active din țară.

Vița de vie în Republica Moldova ocupă o suprafață totală de 128 mii ha și se plasează după acest criteriu pe locul 15 în lume, aceasta constituie 7% din totalul terenurilor agricole și 3,8% din suprafața totală a țării, reprezentând cea mai mare densitate a viilor în lume. Vița de vie este amplasată în 4 regiuni geografice, care se disting prin condiții pedo-climaterice și topografia reliefului. Suprafața vitei de vie se află într-o descreștere continuă în ultimii 25 de ani și constituie (43%).

Conform datelor ONVV, producerea medie a vinurilor pe parcursul ultimilor cinci ani a constituit 15,0 mln dal. Volumul de producere a vinurilor este semnificativ influențat de condițiile climaterice a anului recoltei. Începând cu anul 2016, agenții economici din cele patru regiuni vitivinicole sau lansat în producerea vinurilor sub semne de calitate - Wine of Moldova (WoM), Indicație Geografică Protejată (IGP), Denumiri de Origine Protejată (DOP), care se obțin printr-un proces amplu de certificare și garantează o anumită proveniență, proces de producere și calitate deosebită /exclusivă (*Legea nr.66 din 27.03.2008 cu modificări*).

Filiera vitivinicola din R. Moldova este orientată spre export - 85% din volumul vinului produs este destinat piețelor internaționale și doar 15% este consumat pe piața domestică.

Una din cele mai importante provocări pe termen mediu și lung pentru filiera vitivinicola este asigurarea industriei cu forța de munca calificată pe întreg lanțul - de la cultivarea viței de vie, transformarea strugurilor, elaborarea vinurilor și comercializarea produselor finite. Acest studiu vine să contribuie la analiza detaliată a acestei probleme.

Scopul și obiectivele studiului

Scopul acestui studiu este analiza asigurării cu forță de muncă calificată a sectorului vitivinicol autohton (pe termen mediu 3-5 ani) și identificarea soluțiilor de echilibrare a cererii cu oferta.

În acest context de idei, ne propunem realizarea următoarele **obiective**:

- Analiza cererii pe piața forței de muncă din sectorul vitivinicol;
- Analiza ofertei educaționale existente în domeniu, pentru nivelele 3, 4 și 6 de studii;
- Identificarea meseriilor și specialităților prioritare;
- Analiza cererii de instruire continuă a cadrelor calificate pentru sector;
- Analiza evoluției cererii de angajați în următorii 3-5 ani, în contextul creșterii rolului TIC, a automatizării și modernizării proceselor de lucru în domeniu;
- Diagnosticarea decalajelor de competențe în domeniu;
- Identificarea abilităților și competențelor noi solicitate de angajatorii din domeniul vitivinicol, care ar sta la baza elaborării unor programe de formare noi și / sau a revizuirii celor existente.

- Evaluarea deschiderii agenților economici din domeniu privind implicarea în instruirea prin sistem dual.

Ipotezele cercetării

Ipoteza Nr. 1 Oferta de forță de muncă din Republica Moldova nu corespunde cu cererea agenților economici din sectorul vitivinicol.

Ipoteza Nr. 2 Meseriile și specialitățile din domeniul vitivinicol nu sunt atractive pentru tineri / viitorii angajați.

Ipoteza Nr. 3 Nivelul de calificare a absolvenților recent angajați cu studii în domeniu nu corespunde cu așteptările angajatorilor.

Ipoteza Nr. 4 Programele de instruire în centrele de excelență și universitățile autohtone necesită actualizare, în contextul creșterii rolului TIC, a automatizării și modernizării proceselor de lucru în domeniu etc.

ABORDAREA METODOLOGICĂ

În vederea realizării obiectivelor menționate s-au efectuat următoarele:

- Elaborarea a două chestionare în vederea colectării datelor de pe piața muncii.
- Elaborarea scenariului de realizare a cercetării prin focus group.
- Administrarea chestionarelor, prin intervievarea specialiștilor în domeniu, atât la nivel de management, cât și la nivel operațional.
- Prelucrarea, procesarea și analiza datelor și informațiilor colectate.
- Elaborarea concluziilor și a recomandărilor.

Astfel, a fost elaborat și administrat un chestionar de analiză a necesităților pieței muncii în sectorul viticultură și vinificație (Anexa1) și un chestionar de analiză a relevanței ofertei educaționale în sector (Anexa 2).

Datele au fost colectate prin intermediul vizitelor în teren și a convorbirilor telefonice cu reprezentanții întreprinderilor din sector. Chestionarele au fost completate de către persoanele responsabile din cadrul companiilor, în baza cărora, ulterior, s-au efectuat interviurile și convorbirile telefonice.

Eșantionul supus cercetării este constituit din 31 de unități vinicole, dintre care: vinării mici 10%, vinării mijlocii 60% și vinării mari 30%. La intervievare au participat 87 de respondenți, dintre care directori 24%, tehnologi șefi 21%, specialiști resurse umane 16%, agronomi șefi 16%, manageri/oenologi 15% și șefi de laborator 8%. Unitățile vinicole participante în cercetare reprezintă 7% din totalul suprafețelor de viță de vie, 51% din totalul strugurilor prelucrați, 55% din totalul volumului de vin produs și 2268 de angajați.

Datele colectate au fost procesate și analizate de către echipa ONVV, reieșind din competențele și experiența deținută, ulterior fiind formulate un șir de constatări, concluzii și recomandări.

Dimensiunea I. Piața muncii în sectorul vitivinicol în Republica Moldova

1.1. Particularitățile industriei vitivinicole în Republica Moldova

Sectorul vitivinicol din R. Moldova este primul creator de locuri de munca în mediul rural.

Conform datelor BNS și datelor din Registrul Vitivinicol, numărul de muncitori direct sau indirect implicate în sectorul vitivinicol este de 150 000 (viticultori, vinificatori), servicii și support. Din acest număr de angajați, 52 000 sunt fermieri viticultori, în sector activează 980 de întreprinderi dedicate sectorului vinului, oenoturismului, pepinerie, inginerie și ambalare/îmbuteliere. Este de menționat că 2 din 5 întreprinderi care activează în industria agroalimentară sunt din sectorul vitivinicol.

Distribuirea recoltei de struguri între diferite unități economice (vinării familiale, fabrici de vinuri, cooperative) are consecințe importante atât asupra naturii cât și caracteristicilor ocupării forței de muncă în regiunile vitivinicole a R. Moldova. Este de menționat scăderea semnificativă (-35%) a numărului de vinării pe parcursul ultimilor zece ani, concomitent cu apariția unor vinării micro- și mici, precum și a întreprinderilor de familie.

Reformele în agricultură, în deosebi programa de privatizare a terenurilor agricole, au schimbat esențial suprafețele medii exploatare: 40% din suprafețe reprezintă mai puțin de 1 ha și sunt în proprietatea fermierilor, 36% sunt în proprietatea gospodăriilor agricole cu o suprafață medie de 500 ha, iar alte 24% sunt deținute de vinării cu o suprafață medie de 200 ha.

Analizele stării și a capacității mijloacelor de prelucrare a strugurilor demonstrează că ele sunt folosite la nivel de doar 30% din potențialul total, multe din ele au înalt grad de uzură și nu corespund cerințelor pentru elaborarea vinurilor de calitate.

Exporturile de vinuri pentru anul 2017-2018 au constituit 11,27 mln dal și au generat o cifră de afaceri consolidată de 200 mln USD (inclusiv vin, divin, vinuri efervescente).

În pofida rezultatelor pozitive obținute de către sector în ultimii cinci ani, filiera vitivinicolă trece printr-un proces de transformare și de adaptare la noile cerințe de producere și comercializare a produselor vitivinicole, atât pe piața internă, cât și pe cea externă. Ca răspuns la această situație și în scopul relansării sectorului, au fost demarate reforme structurale, unul din elementele de bază, fiind dezvoltarea **resurselor umane pentru industrie**.

Schimbarile **strategice** din sector creează un nou mediu socio-profesional, ceea ce contribuie la sporirea cererii și a exigențelor privind calificarea viitorilor specialiști din industria vitivinicolă:

- **Angajarea vinificatorilor în producerea vinurilor IGP/DOP/STG** care solicită de la specialiștii din domeniu cunoștințe și abilități suplimentare privind organizarea și funcționarea acestui sistem de producere. În acest context există *necesitatea ameliorării permanente a calității vinurilor* care se manifestă pe întregul lanț de producere, prelucrare a strugurilor și elaborare a produselor vitivinicole: plantarea viței de vie conform noilor cerințe de calitate, introducerea soiurilor autohtone, agro-tehnologiilor de precizie (teledetecția, captori specifici îmbarcați pe tehnica agricolă etc.).
- **Gradul înalt de automatizare a operațiunilor agrotehnice în viticultură** care impune cadrelor din sector deținerea de competențe profesionale necesare pentru operarea, reglarea și mentenanța tehnicii viticole moderne. Echipamentul folosit în vie și în vinărie este din ce în ce mai sofisticat, mai scump și mai fragil. Folosirea acestor echipamente și utilaje trebuie să fie efectuată în conformitate cu standardele de siguranță, ceea ce solicită

competențe tehnice de nivel înalt. Unele vinării mari duc lipsă de cadre capabile de a conduce mașinile viticole de ultima generație, ca exemplu mașina de cules struguri, mașini de pretăiere, etc.

- **Complexitatea cadrului normativ al sectorului** care solicită cunoștințe suplimentare referitoare la aplicarea practicilor viticole prietenoase mediului (agricultura biologică, managementul deșeurilor), precum și respectarea cerințelor în domeniul protecției consumatorului. De ex. procedurile de asigurare a calității și a trasabilității (HACCP, normele ISO) impun vinăriilor verificarea procesului de organizare și realizare a lucrului, modernizarea echipamentului implicat în producere, precum și controlul calității.
- **Diversificarea piețelor, dezvoltarea vânzărilor directe și oenoturismului.** Dacă în cazul întreprinderilor vitivinicole mari există posibilități de angajare a specialiștilor calificați în vânzarea produselor vitivinicole, atunci în vinării mici și mijlocii *tehnicianul vitivinicol cu nivelul de calificare 4 și 6* este specialistul care necesită competențe suplimentare în vederea promovării și comercializării produselor vitivinicole. Mai mult decât atât, realizarea vânzărilor directe, precum și managementul personalului din vii și vinărie (lucrători sezonieri, stagiați, ucenici) solicită dezvoltarea abilităților de comunicare.
- **Competențe în management și marketing:** turbulențele mediului de afaceri, multitudinea riscurilor care pot apărea în gestiunea unei întreprinderi, diferențele culturale de pe diverse piețe care definesc cererea pentru un produs impun managerilor din domeniul vitivinicol să însușească și să pună în aplicare tehnici noi de gestiune a afacerilor de la aprovizionare și producere până la comercializare. Implementarea funcțiilor marketingului modern este posibilă doar cu suportul managerilor, prin oferire de bugete și orientarea spre client a activității întreprinderii.

1.2 Tendințe și evoluții în sector

Industria vitivinicolă este una foarte importantă pentru economia națională, deoarece țara noastră este în primul rând asociată ca imagine externă cu producerea vinului, avem tradiții seculare în domeniu, este generator de locuri de muncă în sectorul rural și poate atrage investiții pe viitor.

În acest context de idei, ținem să evidențiem următoarele tendințe și evoluții în sectorul vitivinicol:

- **Investiții majore în modernizarea echipamentului tehnologic în scopul eficientizării procesului de lucru și asigurării calității vinurilor.**
 - Conform datelor deținute de ONVV, în anul 2018 se raportau 350 mln. lei investiții în domeniu (13% fondul de subvenționare), din care 184 mln. lei pentru plantarea viței de vie, 82 mln. lei pentru modernizarea vinăriilor, 30 mln. lei pentru dezvoltarea piețelor (marketing), 4 mln. lei program dezvoltare viticultură etc.

N.B. Cu regret nu sunt reflectate datele privind investițiile în formarea personalului.

- **Scăderea consumului de vin pe piață internă și pe piețele țintă la export.**
 - În țara noastră consumul de vin este în scădere, constituind doar 12% din totalul de băuturi alcoolice (15,2 la.a./capita) consumate în mediu de o persoană anual. Acesta este de aproape de 3 ori mai mic decât în țările lider – Portugalia și Franța cu circa 50 l consum pe an. În același timp, creșterea semnificativă a producției în anul precedent în țările cu tradiții la nivel mondial, scad posibilitățile producătorilor autohtoni de a face exporturi la preț competitiv.

Astfel, ne confruntăm cu:

- **Competiție internațională mai puternică,**

- Schimbarea canalelor de distribuire a vinurilor și influența tot mai mare a rețelelor comerciale în procesul de distribuție,
- Reorientarea cererii la vinuri sub semne de calitate: WoM, IGP, DOP, Agricultură Biologică,
 - Consumatorii de pe piețele externe devin tot mai exigenți față de calitatea produselor viticole.
- Scăderea semnificativă a numărului de vinării (pe parcursul ultimilor zece ani s-a redus cu 35%), concomitent cu apariția vinăriilor micro- și mici, precum și a vinăriilor familiale.
- Descreșterea continuă a suprafeței de vițe de vie în ultimii 25 de ani (-43%),
- Schimbări calitative privind soiurile plantate, schemele de plantare, materialului săditor, implementarea noilor tehnologii: 20% din suprafețele de viță de vie au fost plantate în ultimii zece ani,
- Diversificarea piețelor și creșterea exporturilor în valoare a vinurilor moldovenești.

În țările cu tradiții seculare de producere a vinului este foarte răspândită forma de întreprinderi de familie, axate mai mult pe calitate exclusivă, decât pe cantitate. Astfel, dinamica pozitivă a numărului de unități viticole mici și mijlocii care și-au făcut apariția în ultimii ani ne vorbește de o creștere a interesului acestor antreprenori față de domeniu, care contribuie la creșterea notorietății vinului moldovenesc și a întregii industrii.

În Figura 1. putem analiza cum se distribuie cantitățile de struguri procesați pe număr de întreprinderi active. Astfel, în 2018 din totalul de 106 unități viticole, circa 24% au procesat peste 5 mii tone anual, 41% au procesat între 500 și 5000 tone, iar restul 36% au contribuit la procesarea a mai puțin de 500 tone. Putem observa în ultimii 3 ani o tendință de creștere a întreprinderilor mari.

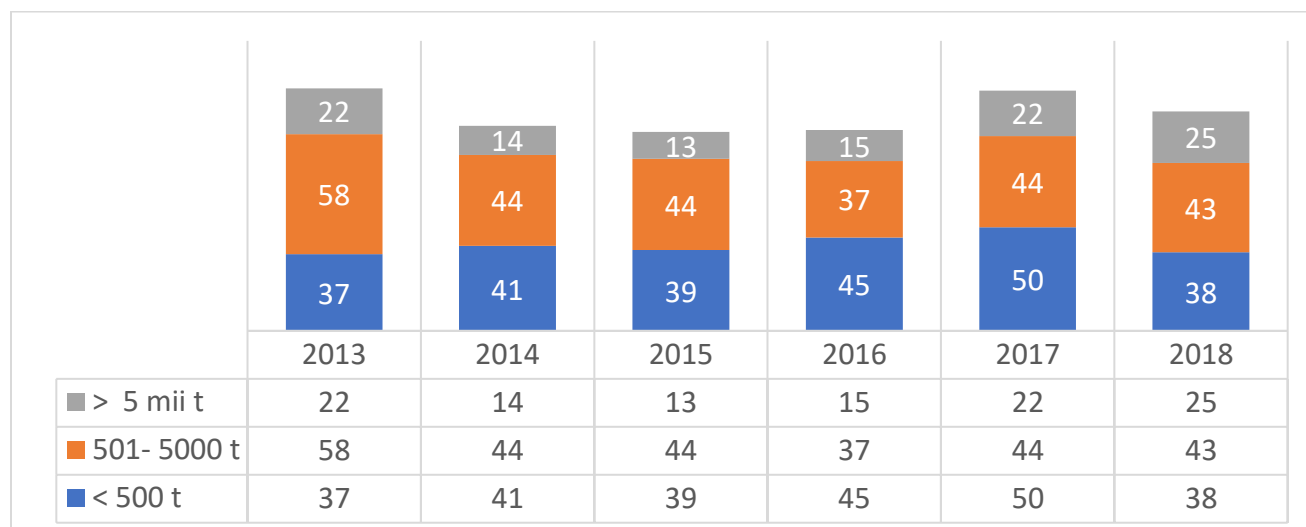

Figura 1. Numărul de unități viticole după cantitatea de struguri procesată

În acest context, pe parcursul următorilor 5 ani producătorii de vin își propun modernizarea echipamentului, aparatelor și utilajului din întregul lanț de procesare a strugurilor, de producere și îmbuteliere a produselor vitivinicole. Aceasta va permite economisirea energiei electrice și resurselor naturale (apă, combustibil, lubrifianți etc.) și optimizarea utilizării forței de muncă, ceea ce va contribui la reducerea prețurilor de cost a produselor vitivinicole, precum și a impactului acestora asupra mediului înconjurător.

O provocare în industria vinicolă sunt deșeurile (ciorchine, tescovină, drojdii, piatra de vin) obținute în urma procesării strugurilor și prelucrării vinului materie primă. Aceste deșeuri constituie aproximativ 30% din produsul total. Valorificarea acestora necesită cheltuieli mari pentru producători, îndeosebi pentru vinăriile mijlocii și micii producători. Ținem să menționăm că prelucrarea deșeurilor poate fi realizată prin valorificare și diversificarea produselor tradiționale (alcool etilic brut, acid tartric, ulei de semințe, hrană pentru drojdii, etc.), obținând aditivi alimentari și tehnologici (antioxidanți, stabilizatori, vitamine din grupul P) și aditivi care modifică caracteristicile organoleptice a produselor alimentare (acidifcatori, coloranți naturali). Este de menționat că astăzi o parte din aceste produse sunt procurate de întreprinderile agroalimentare din afara țării.

În acest sens, întreprinderile din sector solicită sprijinul și implicarea statului în rezolvarea acestei probleme. O soluție ar putea fi atragerea de investiții străine sau alocarea surselor din partea statului în vederea *creării unei fabrici de prelucrare a deșeurilor pentru toți producătorii de produse vitivinicole*. **Valorificarea acestor deșeuri ar crea noi locuri de muncă, dar mai ales ar asigura o mai bună protecție a mediului**, în contextul promovării economiei verzi.

În vederea eficientizării proceselor de lucru, viticultorii, de asemenea tind să intensifice mecanizarea lucrărilor agricole în plantațiile de viță de vie, ceea ce, de asemenea, va duce la reducerea numărului de muncitori solicitați pe piața muncii, pe de o parte și sporirea semnificativă a cererii față de nivelul de calificare a acestora. O problemă care apare aici este culesul mecanizat, deoarece majoritatea viilor în Republica Moldova nu sunt adaptate pentru acest proces, iar adaptarea necesită cheltuieli suplimentare.

În tabelul ce urmează putem analiza opiniile întreprinderilor intervievate privind tendințele de dezvoltare în următorii 5 ani.

Tendințe	Nr. solicitări	Tendințe	Nr. solicitări
Automatizarea și modernizarea proceselor de lucru în lanțul de producere a vinului	22	Mecanizarea lucrărilor agrotehnice în plantațiile de viță de vie	16
Folosirea de biotehnologii moderne la producerea vinului	20	Folosirea rațională a produselor fitosanitare de protecție a plantațiilor de viță de vie	16
Valorificarea deșeurilor, economie de energie, apă și altele.	19		

Tabelul 1. Tendințe tehnologice și organizaționale privind dezvoltarea întreprinderilor

Astfel, putem remarca că circa 2/3 din companii sunt orientate spre automatizarea și modernizarea proceselor de lucru, folosirea de biotehnologii moderne, valorificarea deșeurilor, iar fiecare al doilea își propune să mecanizeze lucrările și să folosească mai rațional produsele fitosanitare de protecție a plantațiilor de viță de vie.

În același context, ținem să menționăm un nou domeniu care ar asigura durabilitate sectorului vitivinicol reprezentat de **agricultura de precizie**. Aceasta reprezintă un ansamblu de

instrumente folosite pentru colectarea datelor calitativ-cantitative și analiza acestora pentru a îmbunătăți calitatea deciziilor și anume intervenția ținută asupra unei probleme sau a riscurilor apariției acesteia.

Principalul obiectiv al agriculturii de precizie este prevenirea riscurilor care pot apărea din raționamentul că prevenția bazată pe o informare corectă presupune folosirea a mai puține resurse decât lupta cu efectele riscului survenit. Astfel, angajații care lucrează în domeniu necesită competențe adiționale referitoare la utilizarea eficientă a resurselor naturale.

Printre instrumentele care la prezent sunt folosite de către companiile agricole putem menționa:

- **Dronele** – care reprezintă o sursă de importanță majoră pentru asigurarea unui management decizional calitativ, datorită suprafețelor extinse care pot fi analizate. De ex. dronele cu softuri specializate în depistarea bolilor pot identifica anumite focare de boli care pot fi tratate local pentru a preveni răspândirea acestora. Acest lucru permite reducerea la maxim a cantității de pesticide folosite pentru tratarea bolilor și respectiv a impactului nociv asupra mediului. De asemenea, dronele agricole mai pot fi folosite în identificarea necesarului de apă, a stadiului de dezvoltare a plantației precum și în stabilirea necesarului de substanțe nutritive pentru fertilizare.
- **Sistemele de analiză a solului** - un alt instrument utilizat în agricultura de precizie, care îi ajută pe fermieri încă de la primele etape ale proceselor agricole. Acestea oferă date importante despre starea solurilor, astfel încât agricultorii să știe de la bun început dacă acestea sunt potrivite nevoilor și culturilor pe care le au, dar și de a cunoaște care este necesarul de elemente nutritive pentru o eventuală fertilizare. De ex. prelevarea probelor de sol de pe câteva masive poate identifica necesitatea fertilizării doar pe unul din ele, astfel reducând risipa și costurile de producere.
- **Stația meteo agricolă dotată cu senzori**– este un instrument care contribuie la luarea deciziilor legate de prevenirea efectelor calamităților naturale, dar și de intervenție în momentele când condițiile climatice favorizează cel mai mult declanșarea unor boli.
- **Coordonarea lucrărilor mecanizate prin GPS.** Sistemele GPS pot fi instalate pe orice utilaj agricol dotat cu servodirecție. De regulă, acest sistem cuprinde un monitor și un receptor cu ajutorul cărora se pot controla utilajele, fără să fie o persoană în ele. Avantajul este că receptorul GPS-ului primește informații despre teren de la sateliți și poate executa diferite lucrări agricole (însămânțarea pământului, aplicarea îngrășămintelor chimice etc.) cu maximă acuratețe ceea ce asigură controlul și reducerea resurselor folosite.

1.3 Contextul socio-demografic

În rezultatul analizei chestionarelor, s-a constatat că în cele 31 de întreprinderi cercetate sunt angajați 2268 de persoane, din care cea mai mare pondere o reprezintă angajații cu vârstă medie cuprinsă între 36 și 55 ani. În același timp, cu cât crește vârsta angajaților, cu atât scade numărul celor care dețin studii profesionale. În cazul specialiștilor cu studii medii de specialitate și superioare, ponderea este similară în toate cele 4 medii de vârstă (Figura 2).

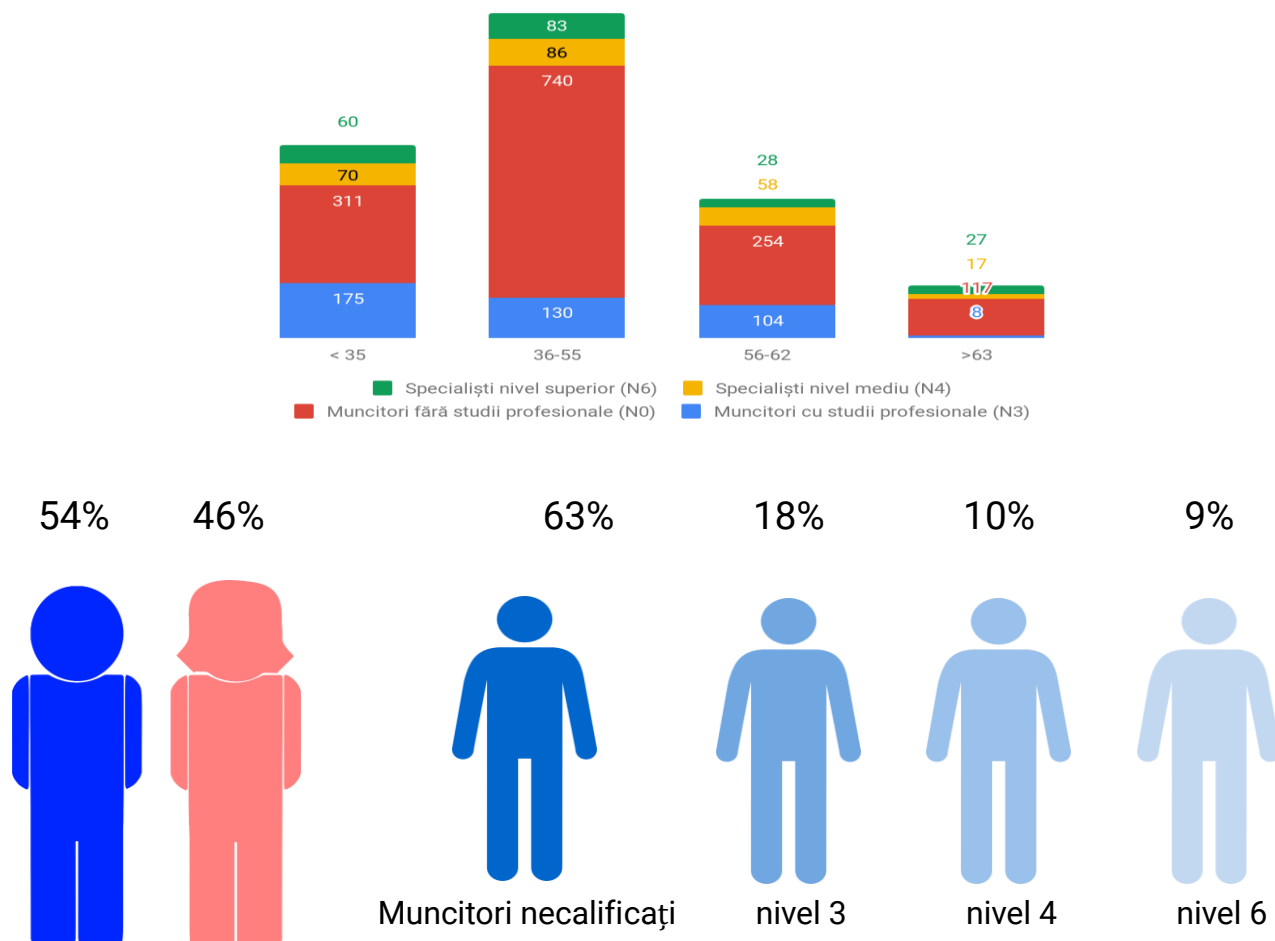

Figura 2. Informații socio-demografice cu privire la vârstă, gen și nivelul de studii al angajaților din sectorul vitivinicol

La capitolul angajare după gen, se constată o diferență neesențială de 8 % în favoarea bărbaților, fapt ce ne permite să constatăm că colectivele sunt constituite echilibrat pe sexe, având în vedere că unele munci mai grele pot fi realizate doar de bărbați.

Cea mai evidentă diferență reprezintă numărul de angajați după nivelul de studii. Din 2268 angajați, 63% reprezintă angajații fără studii, 18 % cei de nivelul 3, 10% de nivelul 4 și 9% de nivelul 6 (vezi Figura 2).

1.4 . Analiza forței de muncă pe ocupații / specialități

Analiza mai detaliată a forței de muncă din întreprinderile chestionate pe specialități este reflectată în Tabelul 2.

Cod no-menclator	Denumirea specialității/meseriei	Nr. de angajați	% bărbați	% femei
Meserii nivel 3				
	Viticultor	952	41	59
	Vinificator	582	57	43

811013	Viticultor - vinificator	1	100	
816082	Prelucrător vin și vin brut	45	45	55
816090	Preparator vin spumant	9		100
816013	Aparatist la procesul de fermentare	2	100	
816028	Cupajist	2		100
816017	Aparatist la producerea vinului șampanizat	3	100	
816079	Prelucrător divin și distilate pentru divin	14	80	20
834110	Tractorist mașinist în producția agricolă	130	100	
751501	Controlor produse alimentare	2		100
751501	Degorjor	1		100
751501	Operator utilaje	22	50	50
751501	Remuor	1		100
751501	Ajustor/lacatus	11	100	
751501	Conducator stivuior	5	100	
Specialități nivel 4				
81230	Viticultură și oenologie	136	48	52
72160	Tehnologia produselor obținute prin fermentare	67	46	54
71520	Mașini și aparate în industria alimentară	11	29	71
511305	Ghid turism intern	17		
Specialități nivel 6				
0811.4	Viticultură și Vinificație	25	70	30
0721.3	Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare	154	62	48
214922	Inginer în domeniul calității	10		100
0811.7	Siguranța produselor agroalimentare	5	60	40
313904	Controlor proces tehnologic	4	25	75

Tabelul 2. Numărul total de angajați în cadrul întreprinderilor intervievate

Astfel, din numărul total de angajați se evidențiază un număr impunător de muncitori *viticultori* (952) și de *vinificatori* (582) și 130 angajați *tractoristi-mașinisti în producția agricolă*, nivelul 3, urmate de 2 specialități cu o prezență mai mare, și anume 154 angajați cu studii superioare în *tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare*, nivel 6, 136 specialiști nivel 4 în *viticultură și oenologie*. De asemenea, au fost identificați angajați puțini, dar cu specialități înguste cum ar fi *remuor*, *cupajist*, *degorjor* a căror importanță este foarte mare în cadrul proceselor tehnologice.

1.5 Surse de recrutare și angajare a personalului calificat. Dificultăți în domeniu.

S-a constatat că majoritatea celor intervievați - 87 % au făcut angajări în anul 2018. Din totalul de 559 persoane angajate, cea mai mare pondere de 74 % reprezintă muncitori fără studii (Figura 3). Totodată, reprezentanții conducerii unor unități vinicole au menționat că numărul de personal angajat urmează a fi în descreștere datorită automatizării procesului de producere. În același timp, 20 % din unitățile vinicole au angajat agronomi și oenologi cu studii superioare, iar restul fiind manageri în serviciile de personal, manager de oficiu, contabil, director tehnic și specialist în marketing.

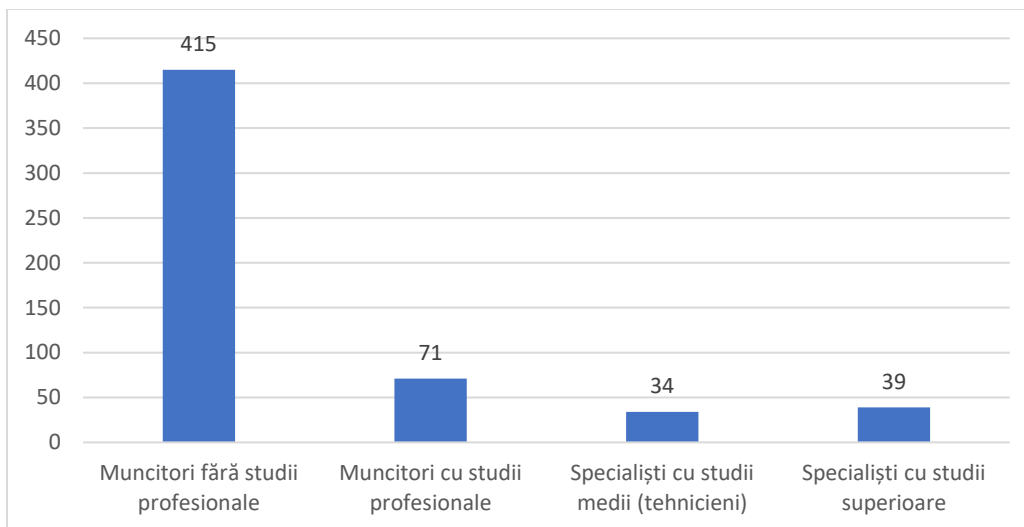

Figura 3. Angajări de personal în anul 2018 în sectorul vitivinicol

Cu referință la sursele de recrutare a personalului, responsabilii din departamentul de resurse umane au remarcat Agenția Națională de ocupare a forței de muncă în proporție de 45%, direct de pe piața forței de muncă și cu ajutorul site-urilor WEB specializate circa 52 %, iar fiecare a treia companie apelează la instituțiile de învățământ în domeniu (Figura 4). Totodată, 71% din companii au făcut angajări la recomandare.

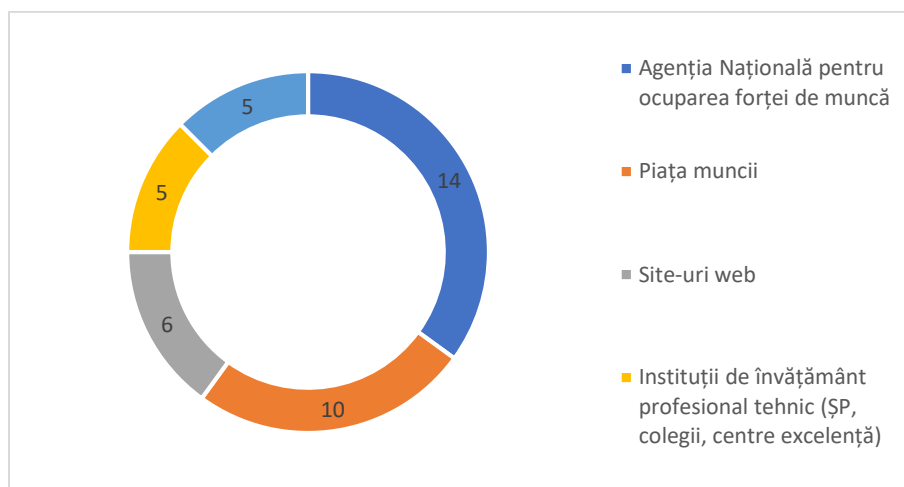

Figura 4. Surse de recrutare a personalului calificat în companii

În același timp ținem să menționăm dificultatea identificării pe piața muncii a persoanelor instruite corespunzător și dispuse de a dezvolta o carieră în domeniul vitivinicol. Astfel, companiile au remarcat că le-a fost greu (circa 20%) sau chiar foarte greu (45-58%) să selecteze personal calificat, iar odată cu creșterea nivelului de studii solicitate de la 3 la 4 și respectiv 6, problema devine tot mai acută (vezi Figura 5).

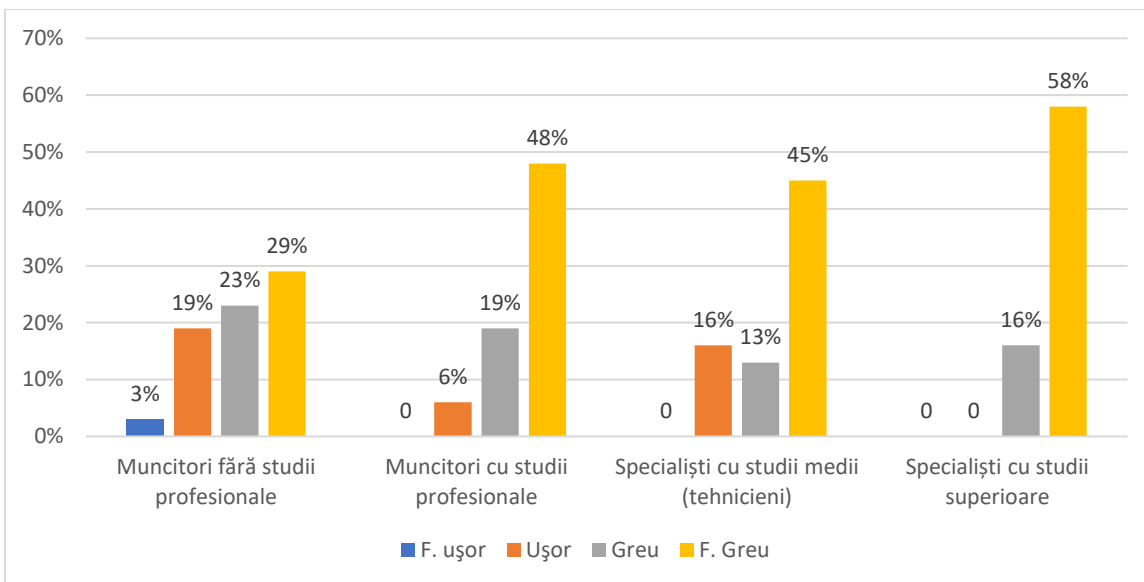

Figura 5. Evaluarea gradului de dificultate în selectarea și recrutarea personalului

1.6. Modalități de colaborare a angajatorilor cu instituțiile de învățământ

Colaborarea dintre angajatori și instituțiile de învățământ din domeniu este inevitabilă în contextul necesității de armonizare a ofertei educaționale la cerere; selectarea și angajarea unor specialiști calificați pe de o parte și elaborarea unor produse educaționale actuale și atractive pentru tineri, ceea ce ar asigura șanse mari de angajare și integrare eficientă a tinerilor pe piața muncii chiar la momentul absolvirii.

Astfel, 2/3 din întreprinderile investigate au menționat că colaborează cu instituțiile de învățământ din domeniu, iar dintre formele de colaborare mai frecvente au fost menționate: oferire de locuri de practică (între 42% și 58% din întreprinderi pentru centrul de excelență și universități), circa 20% organizează vizite de informare în aceste unități de învățământ, între 6 și 13% din companii participă la ziua ușilor deschise sau sunt invitați în comisii de examinare. Ținem să menționăm că doar două companii au remarcat că au participat la elaborare de curricula în cadrul Universității Tehnice din Moldova.

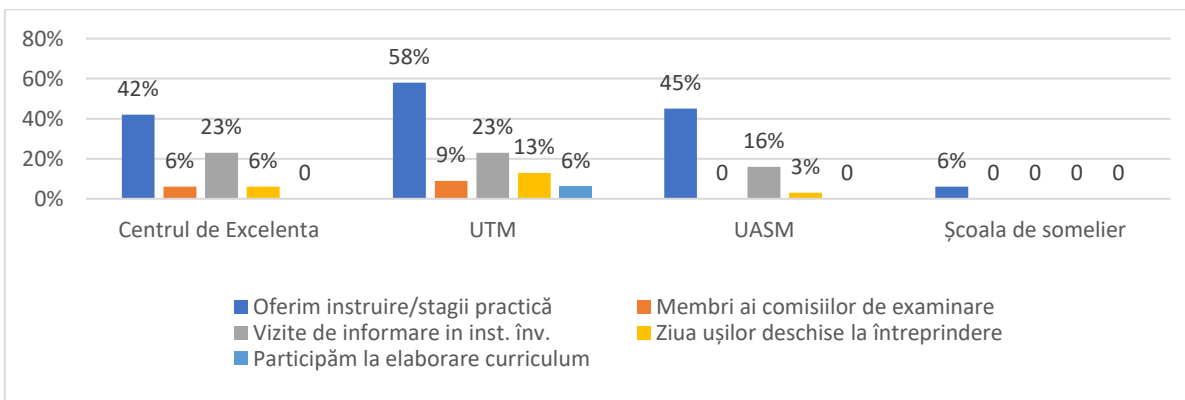

Figura 6. Formele de colaborare a întreprinderilor cu instituțiile de învățământ

1.7 Posibilități de instruire a personalului la întreprindere

Dificultatea identificării unor resurse umane de calificare corespunzătoare pe piața muncii din Republica Moldova îi determină pe unii angajatori din domeniul vitivinicol să se implice mai activ în găsirea unor modalități de instruire a acestora. Marea parte din companii instruiesc angajații noi recrutați cu eforturi proprii, dar la unele meserii sau profesii acest lucru e greu de realizat. Preocuparea companiilor mari, dar și a celor medii de instruirea corespunzătoare a personalului este explicabilă și prin faptul că investițiile impunătoare care s-au făcut în acest domeniu necesită și angajați pe măsură, care ar putea valorifica resursele alocate și cu participarea cărora s-ar putea crea planuri de viitor.

Dimensiunea II. Necesități și prognoze de angajare în sector

2.1 Meserii și specialități solicitate: analiza cererii de muncitori și specialiști

Analizând opiniile angajatorilor privind numărul de personal necesar actualmente și în perspectivă de 3-5 ani, se constată o descreștere pe toate nivele datorită digitalizării, automatizării în lanțul de producere și evidență a trasabilității produselor vitivinicole (Figura 7). Cea mai mare descreștere se atestă în perspectivă față de muncitori de nivelul 3, de la 304 până la 166 persoane în 3-5 ani.

Totodată, exigențele față de nivelul de calificare a acestora vor spori considerabil, ceea ce va solicita actualizarea ofertei educaționale în raport cu dinamica pieței muncii.

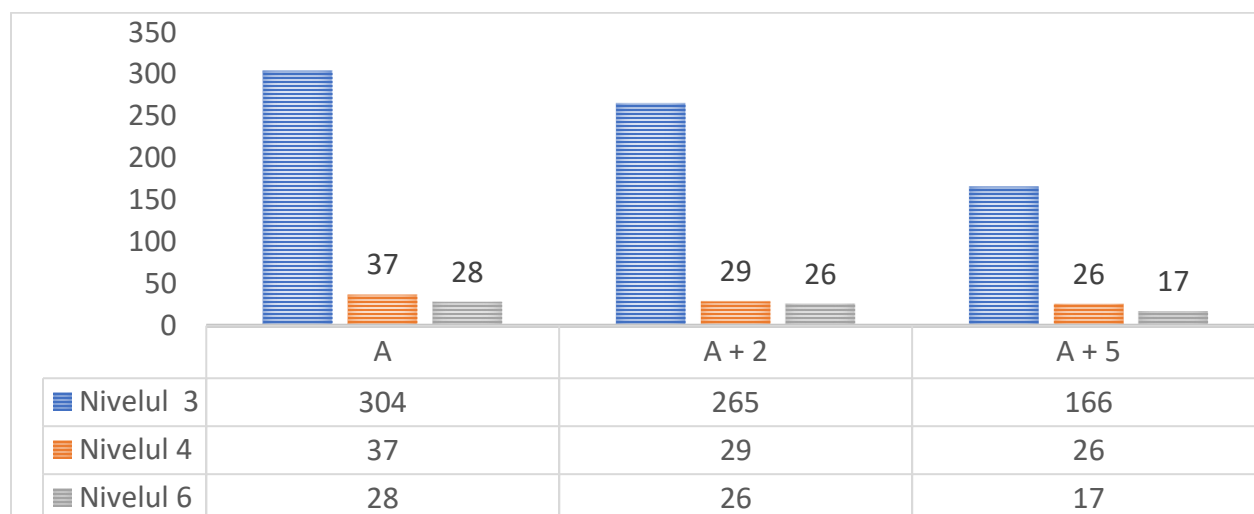

Figura 7. Evoluția cererii de resurse umane pe nivele de studii

Aceleași tendințe se atestă și față de muncitorii *viticultori* și *vinificatori*, nivel 3, datorită sporirii în decursul următorilor 5 ani a gradului de mecanizare și automatizare a proceselor tehnologice și a lucrărilor agrotehnice în plantațiile de viță de vie.

S-a constatat că doar micii producători de vinuri în continuare solicită muncitorilor calificați la meseria conexasă *viticultor-vinificator*, pe când cererea producătorilor mijlocii și mari a scăzut

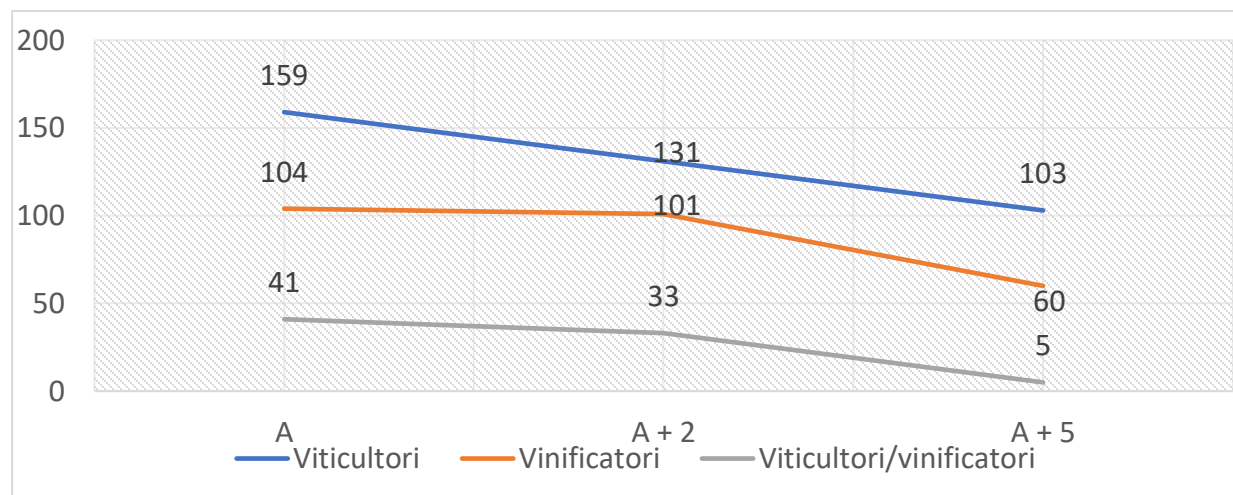

Figura 8. Evoluția cererii nivelul 3

Pentru specialiștii de nivelul 4 se constată o cerere relativ constantă pentru următorii 5 ani.

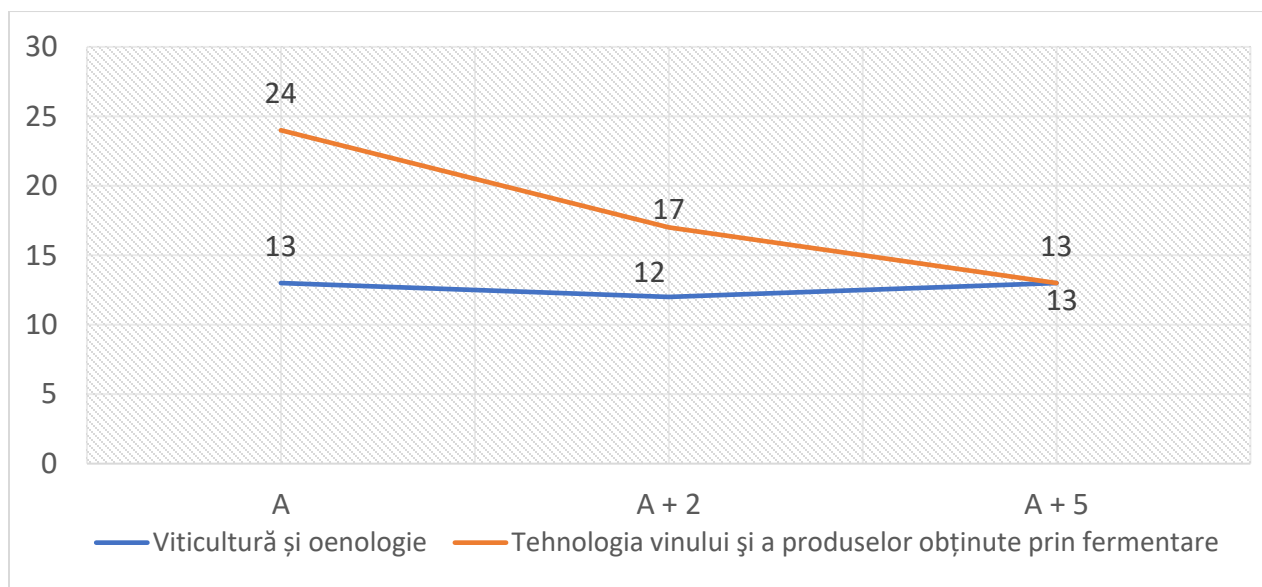

Figura 9. Evoluția cererii nivelul 4

Specialiștii cu studii superioare (nivelul 6), vor fi și ei mai puțin solicitați în vinificație datorită digitalizării, automatizării în lanțul de producere și evidență a trasabilității produselor vitivinicole.

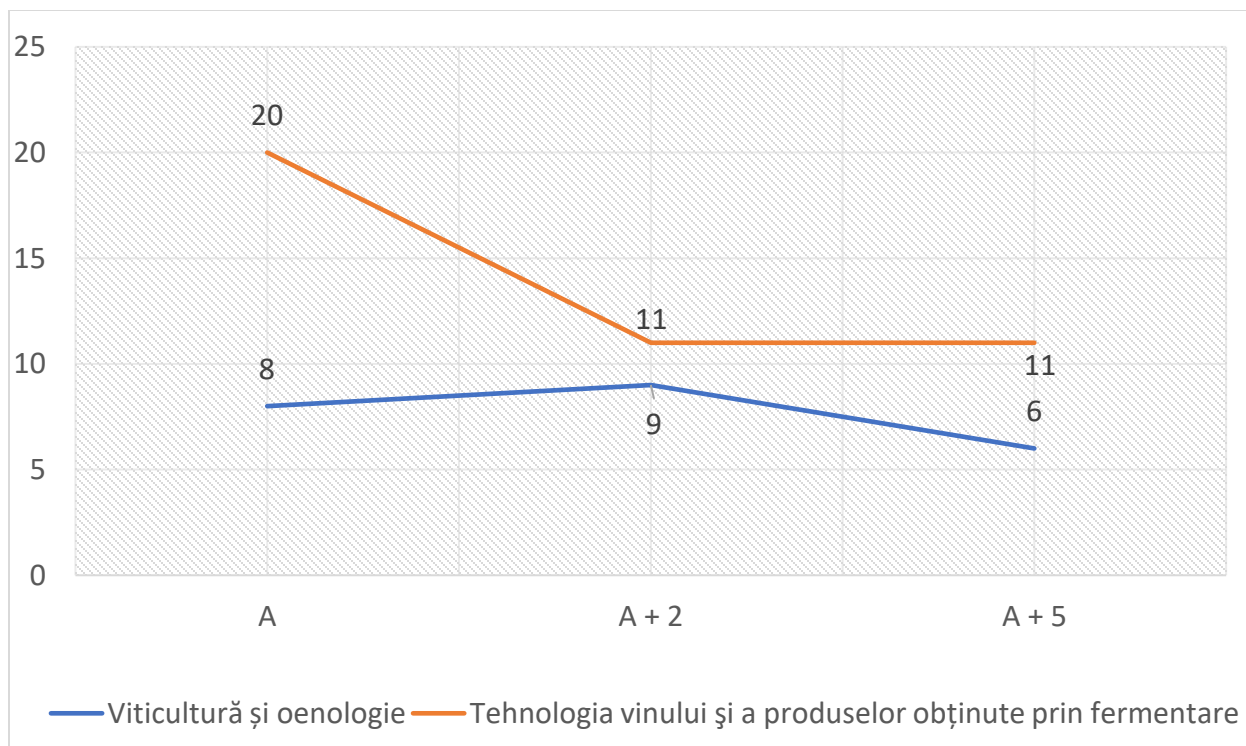

Figura 10. Evoluția cererii nivelul 6

În baza interviuării au fost depistați următorii **factorii de succes în pregătirea forței de munca de calitate pentru sectorul vitivinicol**:

- Cooperarea eficientă cu mediul de afaceri din sector,
- Sporirea vizibilității instituției de învățământ profesional tehnic prin colaborarea cu instituțiile de învățământ superior, cercetare/dezvoltare, precum și crearea parteneriatelor cu alte instituții similare din străinătate.

2.2. Gradul de satisfacție față de nivelul de calificare a absolvenților

Fiind solicitați să aprecieze gradul de satisfacție cu privire la absolvenții recent angajați, 81% din respondenți s-au arătat nesatisfăcuți de nivelul de calificare a absolvenților, 74% din respondenți susțin că absolvenții recent angajați au nevoie de multă instruire practică suplimentară, iar 71% din aceștia consideră că specialiștii recent angajați nu sunt familiarizați cu cele mai recente tehnologii și echipamente în domeniu (vezi Figura 11).

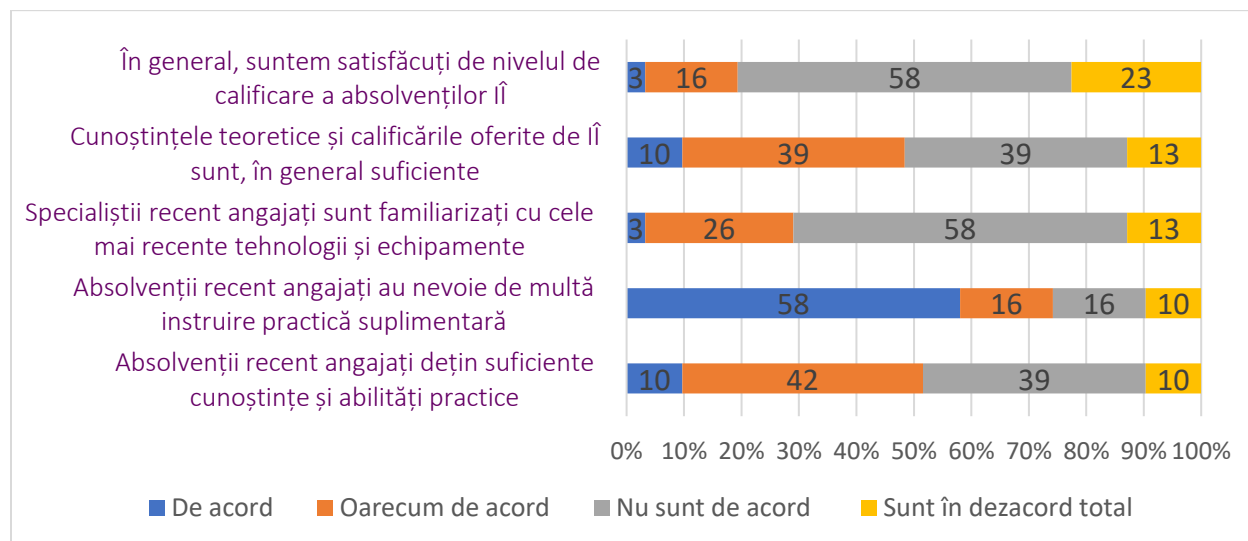

Figura 11. Nivelul de calificare a absolvenților recent angajați

În continuare vom prezenta nivelul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol pe nivele de calificare.

Comaniile vitivinicole întâmpină dificultăți în asigurarea cu necesarul de muncitori calificați cu studii profesionale. Din numărul total de viticultori (582) și vinificatori (952), doar 266 dețin studii profesionale în domeniu (17%). La momentul actual, întreprinderile angajează persoane necalificate, asigurându-le instruire la locul de muncă. Este de menționat că mai mult de 50% din numărul total de muncitorii cu studii profesionale, dețin calificarea tractorist – mașinist în producția agricolă, electrician, sudor, muncitor în deservirea instalațiilor frigorifice, șofer.

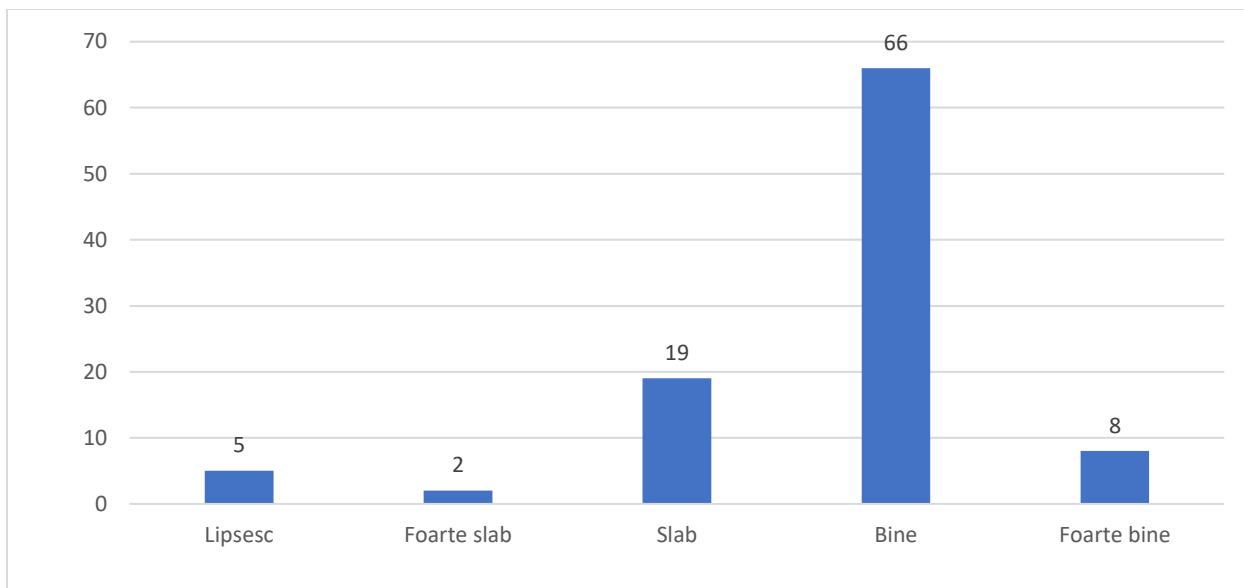

Figura 12. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul 3 de instruire

Estimând cu note de la unu la cinci cele 5 aprecieri posibile a nivelului de satisfacție, se constată o evaluare medie de 3,7 puncte.

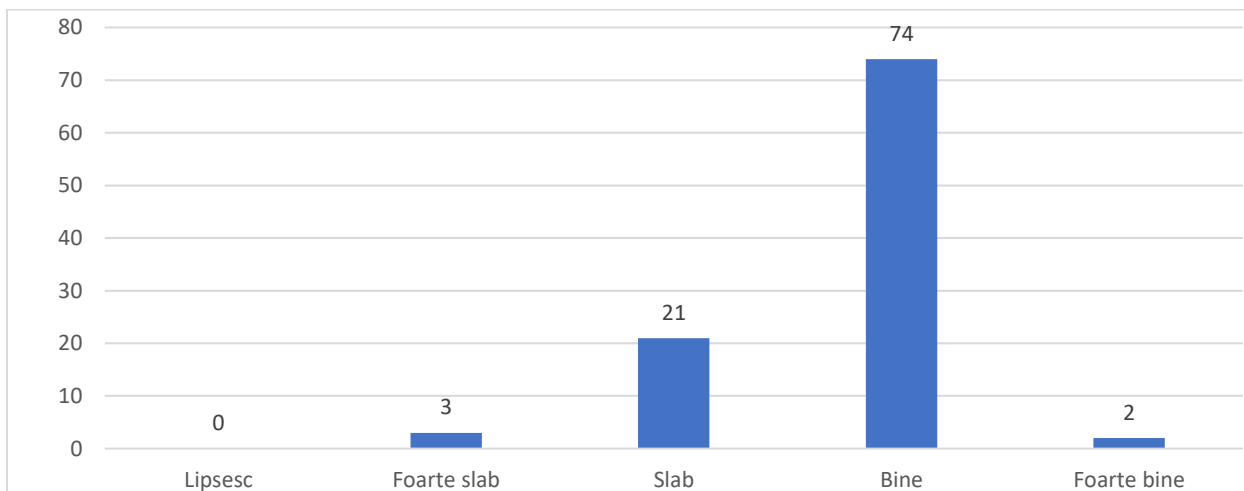

Figura 13. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 4 (Viticultură și oenologie)

Evaluând cu note de la unu la cinci cele 5 aprecieri posibile a nivelului de satisfacție a angajatorilor față de nivelul de instruire 4 (Viticultură și oenologie), se constată o evaluare medie de 3,75 puncte. Adicional, companiile intervievate solicită ca specialiștii de nivelul 4 să obțină următoarele competențe suplimentare:

- Abilități practice profunde în viticultură și vinificație,
- Abilități de organizare a lucrului în echipă,
- Deservirea și utilizarea echipamentelor și utilajului modern,
- Abilități multifuncționale în viticultură și vinificație.

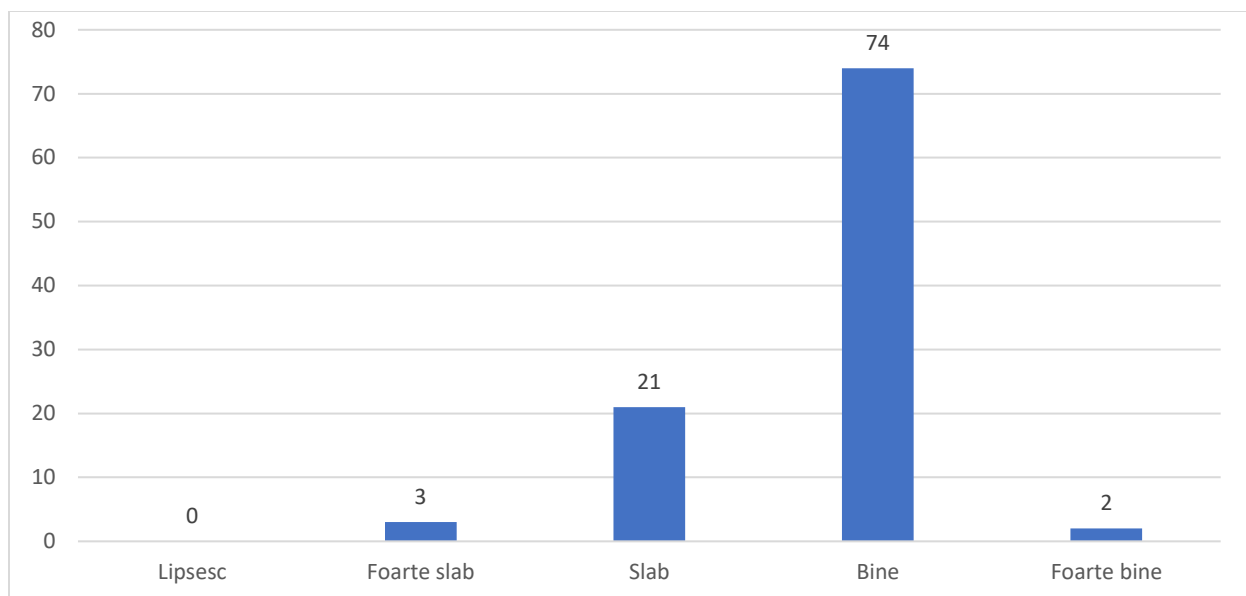

Figura 14. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 4 (Tehnologia vinului și produselor obținute prin fermentare)

Evaluând cu note de la unu la cinci cele 5 aprecieri posibile a nivelului de satisfacție a angajatorilor față de nivelul de instruire 4 (Tehnologia vinului și produselor obținute prin fermentare), se constată o evaluare medie de 3,75 puncte.

În creșterea nivelului de instruire, apreciind cu note de la unu la cinci cele 5 aprecieri posibile a gradului de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 6 (Viticultură și Vinificație), se constată o evaluare medie de 3,84 puncte.

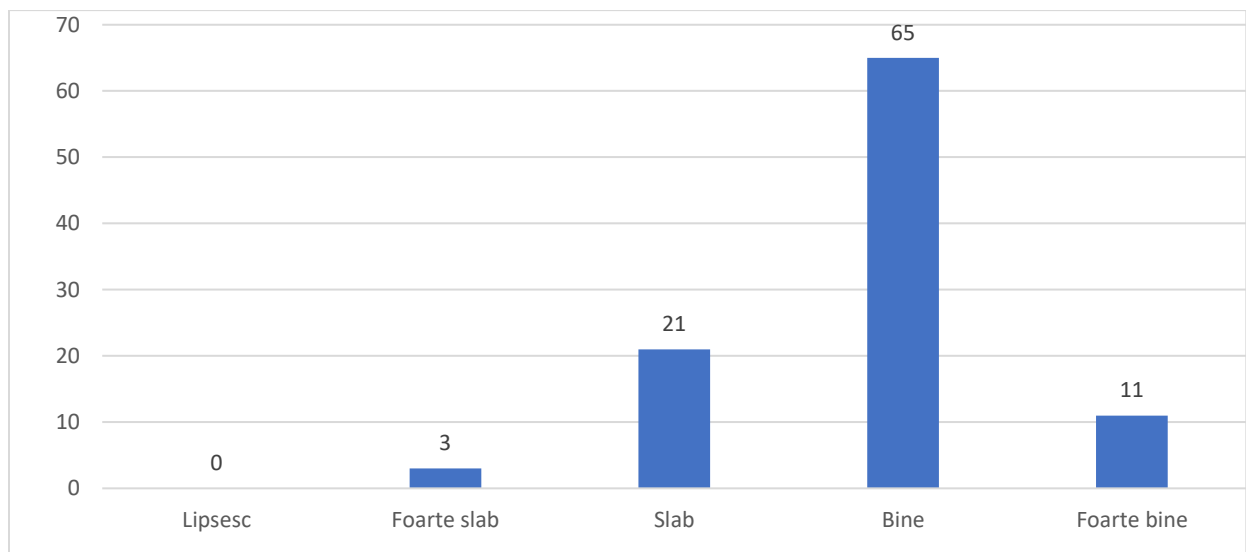

Figura 15. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 6 (Viticultură și Vinificație)

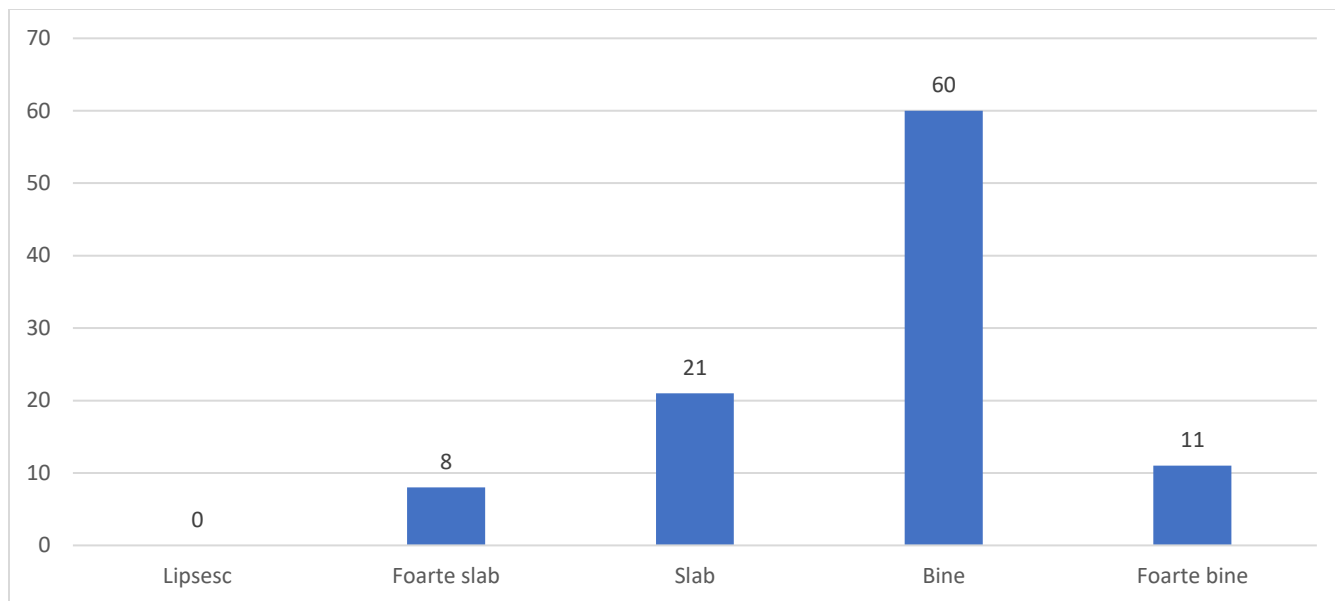

Figura 16. Gradul de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 6 (Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare)

Evaluînd cu note de la unu la cinci cele 5 aprecieri posibile a gradului de satisfacție a angajatorilor din domeniul vitivinicol de nivelul de instruire 6 (Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare), se constată o evaluare medie de 3,74 puncte.

În același timp, companiile intervievate solicită ca specialiștii de nivelul 6 necesită următoarele competențe suplimentare:

- Abilități practice profunde în viticultură și vinificație,
- Competențe referitoare la comercializarea produselor vinicole (incl. e-comerț),
- Evidența trasabilității produselor vitivinicole în format electronic și pe suport de hârtie,
- Cunoașterea legislației naționale și internaționale, cunoașterea limbilor străine (engleză, franceză),
- Realizarea principiilor economiei verzi în vederea dezvoltării durabile a sectorului vitivinicol.

Prin urmare, putem constata o evaluare aproximativ egală pentru toate nivele de instruire – 3, 4, 6 care se apropie de opțiunea de răspuns bine (4 puncte). Aceste aprecieri pozitive sunt oferite de întreprinderi pentru întregul colectiv angajat la momentul cercetării, **la formarea profesională și creșterea calificării cărora au depus efort angajatorii.**

2.3. Competențe suplimentare solicitate / domenii noi de instruire

Fiind solicitați să se expună privind **competențele suplimentare** necesare pentru toate 3 niveluri de studii, unitățile vinicole au evidențiat:

- degustarea vinurilor: setarea și menținerea standardelor de calitate,
- competențe tehnice în viticultură /vinificație: tehnologii inovatoare și de precizie,
- abilități de control și asigurare a calității,
- cunoașterea cerințelor pieței și funcțiilor de management,

- competente in micro vinificări caracteristice micilor vinării,
- cunoașterea aspectelor legislative din sectorul vitivinicol,
- TIC: tehnologii informaționale și de comunicare.

În tabelul ce urmează sunt prezentate informații detaliate privind solicitările angajatorilor.

Nr. d/o	Competențe	Nr. solicitări
Nivelul 3		
a.	Abilități practice pe întreg ciclul tehnologic de producere a vinului în viticultură și oenologie	18
b.	Înființarea plantațiilor viticole moderne	11
c.	Deservirea și utilizarea utilajului tehnologic modern	7
d.	Controlul și asigurarea calității	4
Nivelul 4		
a.	Abilități practice în viticultură și oenologie pe întreg ciclul tehnologic de producere a vinului	11
b.	Înființarea plantațiilor viticole moderne	9
c.	Deservirea și utilizarea utilajului tehnologic modern	9
d.	Evidența trasabilității vinului în format electronic și pe suport de hârtie	8
Nivelul 6		
a.	Evidența trasabilității produselor vitivinicole în format electronic și pe suport de hârtie	13
b.	Abilități practice în viticultură și oenologie	6
c.	Sommelier	7
d.	Oenoturism	7
e.	Legislația internațională	5

Tabelul 3. Competențe suplimentare solicitate de întreprinderi pe nivele de studii

În același timp întreprinderile au menționat domenii noi de instruire, care sunt reflectate în Fig 17.

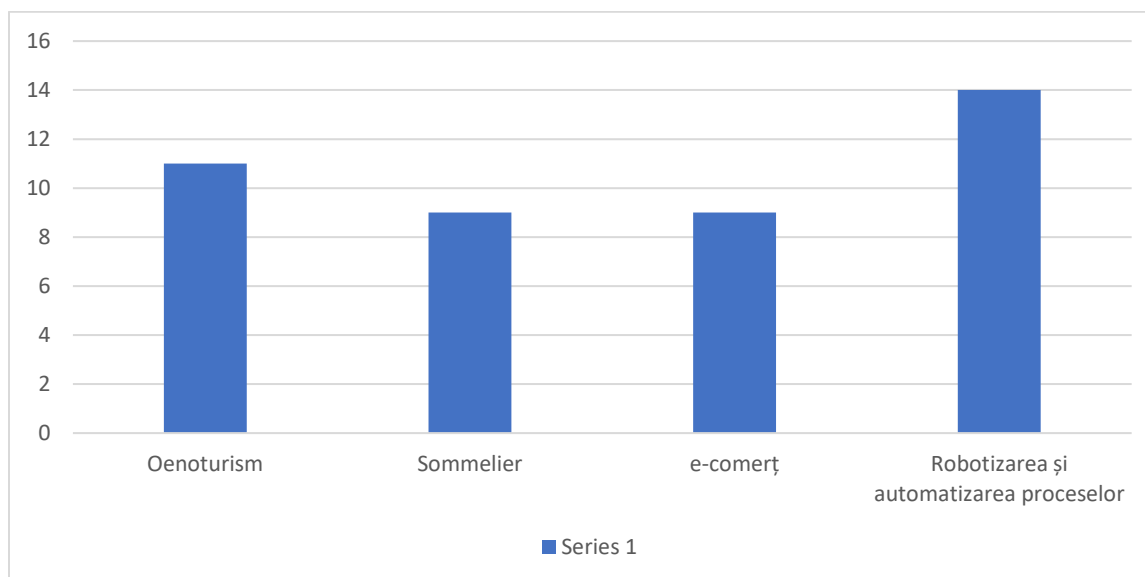

Figura 17. Domenii noi de instruire propuse de angajatori

Din top 4 cele mai solicitate domenii, pe primul loc este robotizarea și automatizarea proceselor care a fost evidențiat de 14 unități vinicole. Pe locul 2 este oenoturismul solicitat de 11 agenți economici și ca urmare la dezvoltarea oenoturismului 9 companii au solicitat dezvoltarea sommelier ca domeniu nou. De asemenea au fost identificate și alte competențe noi pe parcursul interviuării, ca de exemplu asigurarea standardelor de calitate la producere, trasabilitate, export, marketing, digitalizarea, viticultură și oenologie de precizie.

Pentru toate 3 niveluri au fost solicitate competențe suplimentare în efectuarea exercițiilor practice în viticultură și oenologie. La nivelul 4 și 6 aproximativ jumătate din intervievați au solicitat competențe noi în evidența trasabilității vinului în format electronic și pe suport de hârtie. Înființarea plantațiilor viticole moderne au fost solicitate la nivelul 3 și 4 de aproximativ 30 % de intervievați.

2.4. Participare la instruirea cadrelor calificate prin învățământ dual

Revenind la problema selectării și recrutării cadrelor în domeniu, companiile vinicole au fost rugate să se expună privind cunoașterea sistemului dual de instruire. Astfel, 55 % din unitățile vitivinicole interviuate au confirmat că cunosc ce reprezintă învățământul dual. Din cele 31 companii, doar 7 au refuzat să obțină informații suplimentare privind sistemul, pe motiv că sunt mici producători, lucrează prin implicarea întregii familii în activitatea de producere și nu au capacități suficiente pentru a contribui. Ținând cont de faptul că majoritatea companiilor se confruntă cu lipsă de forță de muncă, 21 din cele interviuate au confirmat că există interes pentru o cooperare duală. Per total agenții economici au solicitat instruirea profesională la 2 meserii și anume muncitori vinificatori - 197 locuri și muncitori viticultori - 184 locuri.

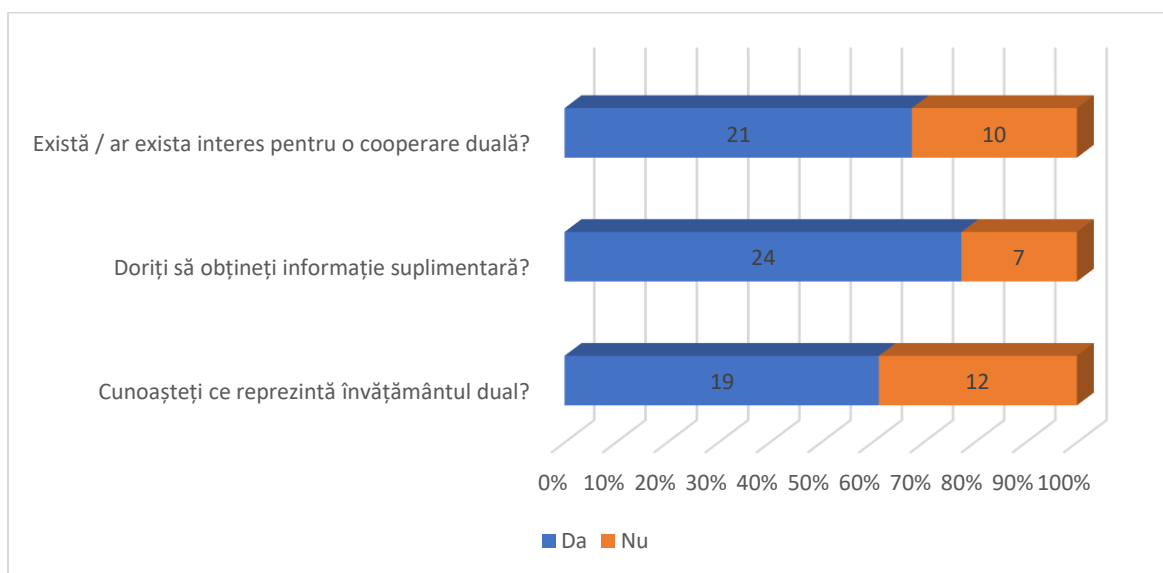

Figura 18. Gradul de informare privind sistemul de instruire prin sistem dual a companiilor din sectorul vitivinicol

Astfel, constatăm că unitățile vinicole sunt dornice de a se implica în instruirea cadrelor prin învățământ dual, chiar dacă în unele cazuri întâmpină dificultăți cum ar fi lipsa condițiilor de cazare

și alimentare la întreprindere, distanțe mari față de școlile profesionale sau colegii, nedorința tinerilor de a se înscrie la programe de instruire în sectorul vitivinicol.

2.5 .Necesități de formare continuă

Luând în considerație fenomenul de globalizare economică și viteza cu care se dezvoltă noile tehnologii în secolul XXI, majoritatea intervievaților au confirmat necesitatea de formare continuă a angajaților proprii.

Cunoștințele și competențele se învechesc moral, iar formarea continuă are ca scop diminuarea și lichidarea deficiențelor de educație și instruire, actualizarea cunoștințelor sau obținerea de noi cunoștințe, ce vor permite perfecționarea profesională și reprofesionalizarea (Figura 19).

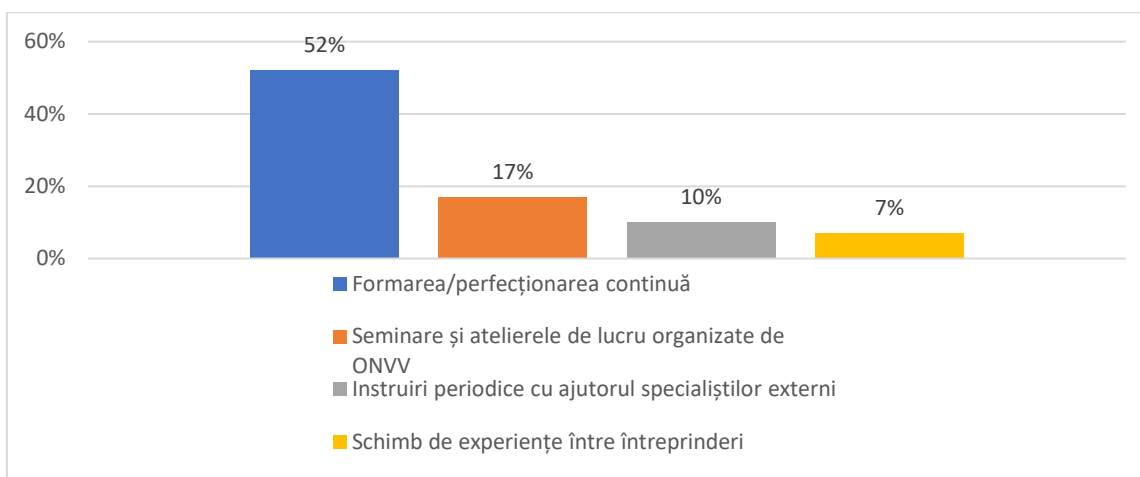

Figura 19. Formele de instruire a personalului în întreprinderi

Astfel, 52 % din unități vitivinicole interievate au confirmat necesitatea de dezvoltare continuă, iar 10 % companii au solicitat instruirii periodice de către experți străini.

Această activitate poate fi organizată de ONVV prin Școala Vinului (Wine of Moldova Academy), în care ar putea fi atrași atât experți locali, cât și străini, opinie susținută de 17% de respondenți.

Dimensiunea III. Analiza ofertei educaționale în sectorul vitivinicol

3.1 Relevanța ofertei educaționale în sectorul vitivinicol

Instruirea inițială

În Republica Moldova instruirea specialiștilor pentru sectorul vitivinicol se realizează în cadrul a 2 universități (ISCED 6) și un centru de excelență (ISCED 4): (1) Universitatea Tehnică din Moldova (UTM), (2) Universitatea Agrară de Stat din Moldova (UASM), (3) Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău. Muncitorii calificați (ISCED 3) în sector se instruiesc în 2 școli profesionale (ȘP): ȘP din Nisporeni și ȘP din Leova.

Tabelul 4. Meseriile și specialitățile relevante sectorului viticultură și vinificație, precum și instituțiile de învățământ în cadrul cărora se oferă instruire inițială și continuă

Meserie/specialitate Instituția de învățământ	Viticultor	Viticultor vinificator	Viticultor vinificator-pomicultor	Viticultură și oenologie (nivel 4)	Tehnologia produselor obținute prin fermentare (nivel 4)	Viticultură și vinificație (nivel 6)	Tehnologia produselor obținute prin fermentare(nivel 6)	Sommelier
ȘP Nisporeni	CSD 6		3					
ȘP Leova	CSD 6		3					
Centru de Excelență în Viticultură și Vinificație, Chișinău				4	4			
UASM						6		
UTM							6	CSD 1

*3; 4; 6– Nivelul de instruire **CSD – cursuri de scurtă durată (1, 6 luni) pentru adulți

Prin urmare, este de menționat că ȘP Leova oferă cursuri de instruire cu durata de 6 luni la meseria *viticultor* (anul de studii 2016-17 – 16 elevi; 2017/18 – 19 elevi). ȘP Nisporeni, de asemenea a oferit cursuri de scurtă durată (32 persoane instruite), însă pe parcursul ultimilor 2 ani nu s-a format grupă la această meserie. Referitor la meseria conexă *viticultor-vinificator*, ȘP din Nisporeni și Leova au oferit instruire anterior, iar actualmente aceștia instruiesc la meseria conexă *viticultor-vinificator-pomicultor*. În acest context, e de menționat că în rezultatul chestionării / interviului a 31 de companii din domeniu, nici una din acestea nu a solicitat cadre formate la meseria conexă *viticultor-vinificator-pomicultor*. Prin chestionare am constatat că companiile mari și mijlocii solicită astăzi *viticultor cu studii profesionale* (159) și *vinificator cu studii profesionale* (104), iar micii producători au nevoie de *viticultori-vinificatori* (41).

De asemenea, la inițiativa unei întreprinderi lider din sector, Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău (CEVVC) în anul de studii 2019/20 va iniția instruire la meseria *viticultor-vinificator* prin sistem dual, în cazul când vor fi elevi înscriși.

În ceea ce privește specialitățile (nivel 4 și 6) la care instituțiile de învățământ oferă instruire în prezent, acestea sunt relevante pentru piața muncii din Republica Moldova. Însă, în rezultatul analizei s-a constatat că adițional la acestea, companiile din sector solicită tehnicieni calificați în:

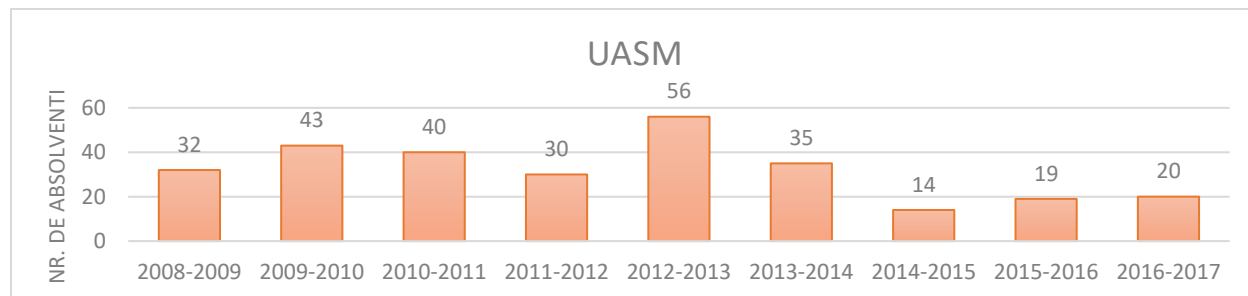
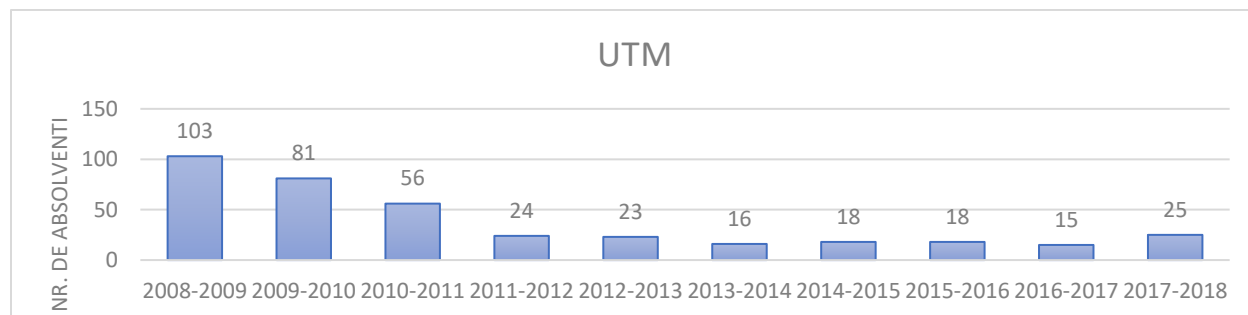
- operarea și exploatarea mașinilor și aparatelor în domeniul vitivinicol,
- automatizarea proceselor de producție.

Specialitățile în cauză se regăsesc în Nomenclatorul domeniilor de formare profesională pentru învățământul profesional tehnic post secundar și post secundar non terțiar, însă nici o instituție de învățământ nu oferă instruire la acestea. De regulă, întreprinderile producătoare sau cele care comercializează mașini și utilaje vinicole oferă instruirii de scurtă durată privind operarea și exploatarea acestora. Pe de altă parte, există companii specializate care prestează servicii de mentenanță a mașinilor și utilajelor vinicole.

De asemenea, majoritatea întreprinderilor din sector solicită specialiști calificați în domeniul turismului vitivinicol. La prezent CEVVC oferă instruire la specialitatea *Turism*, care include și careva discipline relevante sectorului vitivinicol. În acest context, companiile intervievate solicită specialiști calificați cu următoarele specializări: (1) *Sommelier*, (2) *Specialist în turismul vitivinicol* (3) *Specialist în comercializarea produselor vitivinicole*.

3.2 Statistica cu privire la absolvenții la specialitățile și meseriile din sector

Referindu-ne la problema numărului de elevi / studenți înscriși la studii de nivelele 3, 4 și 6, ținem să menționăm că la nivel național numărul acestora a scăzut simțitor cu circa 40% în ultimii 5 ani. În figura ce urmează putem urmări evoluția numărului de absolvenți la meseriile și specialitățile relevante domeniului vitivinicol.

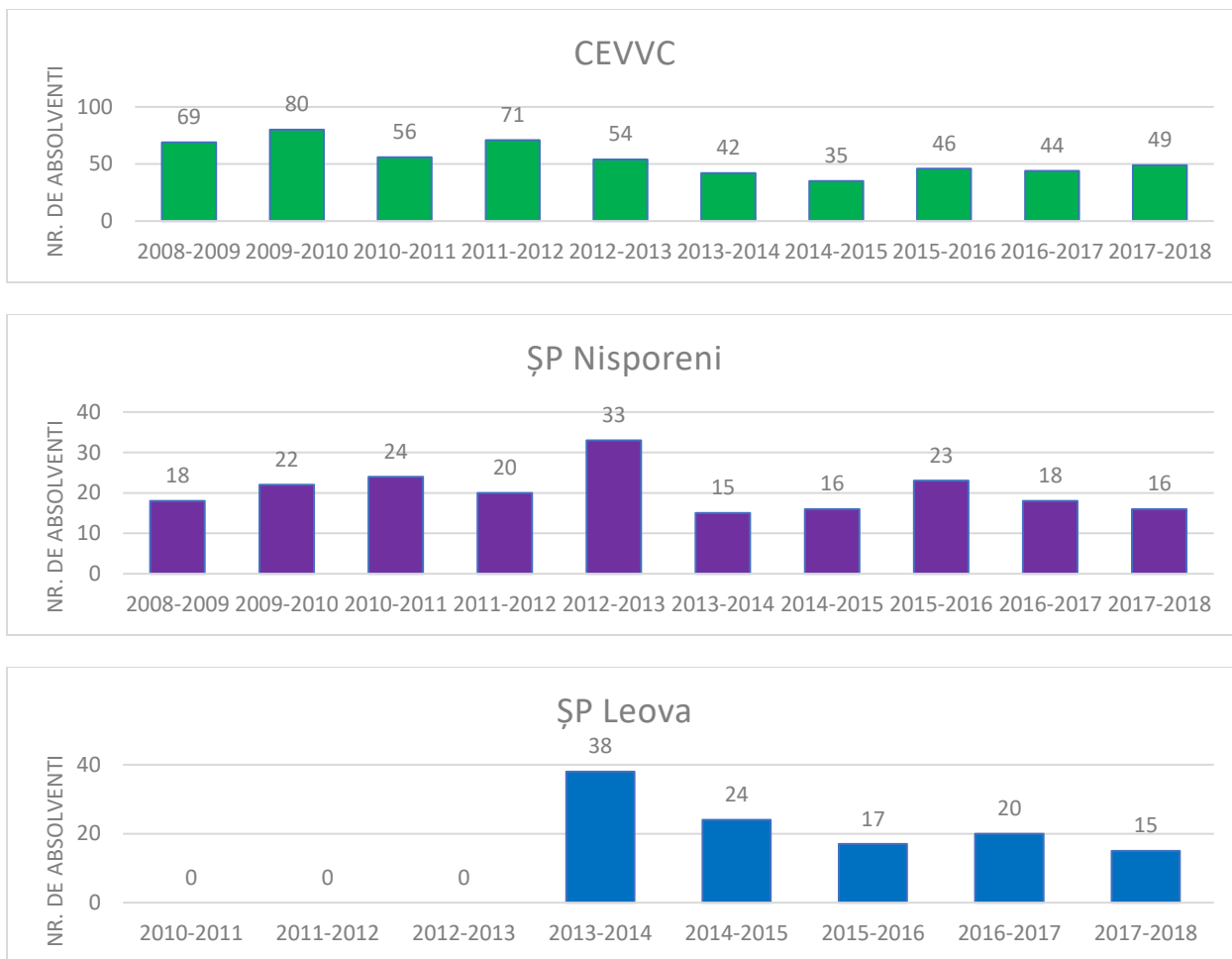

Figura 20. Statistica cu privire la absolvenți în perioada 2010-2018

Astfel, în linii generale se atestă o scădere semnificativă a numărului de absolvenți. Cea mai mare descreștere de aproximativ 4 ori reprezintă absolvenții Universității Tehnice din Moldova de la 103 în promoția 2008-2009 până la 25 anul trecut. Aceiași situație, de reducere de doua ori a numărului de absolvenților, este și în cazul Universității Agrare de Stat din Moldova. Un număr relativ stabil de absolvenți se atestă în Școala profesională din Nisporeni și în Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație.

Evoluția numărului de tineri care și-au ales o specialitate din domeniul vitivinicol este una dramatică în ultimii ani. Această realitate se poate explica prin numărul mare a persoanelor și familiilor care migrează și care nu-și văd viitorul acasă, dar și de imaginea acestui sector în rândul angajaților. Un alt factor ce trebuie menționat este rata mai scăzută a absolvenților care susțin examenul de Bacalaureat pentru a accede la studii superioare. Lipsa de interes se poate explica și prin nivelul salariilor la nivel național, dar și în domeniul cercetat. Acesta poate să varieze de la circa 4000 lei pentru muncitorii necalificați, la 6500 pentru cei cu studii medii, ajungând la circa 15000 pentru cei cu studii superioare. Unele companii oferă salarii mai mari decât cele menționate, totul depinde de potențialul acestora, dar și de abilitățile angajatului.

În același context de idei nu putem trece cu vederea problema asigurării cu cadre didactice din instituțiile de învățământ care sunt slab motivate; maiștrii-instructori posedă o calificare medie în

viticultură și vinificație (deseori nu sunt din domeniul specialităților predate în școală) și care se află la limita pensionarii. Deși infrastructura didactică a fost modernizată, profesia viticultor/vinificator rămâne în continuare una puțin atrăgătoare și din cauza crizei pe care o traversează sectorul, dar și de competiția din partea instituțiilor de învățământ din regiune (Romania, Rusia).

3.3 Instruirea practică a absolvenților: cooperarea cu întreprinderile din sector

Cercetările realizate au relevat pregătirea slabă a absolvenților cu abilități practice pentru toate nivelele de studii. În figura ce urmează putem analiza predispunerea întreprinderilor de a participa la instruirea tinerilor.

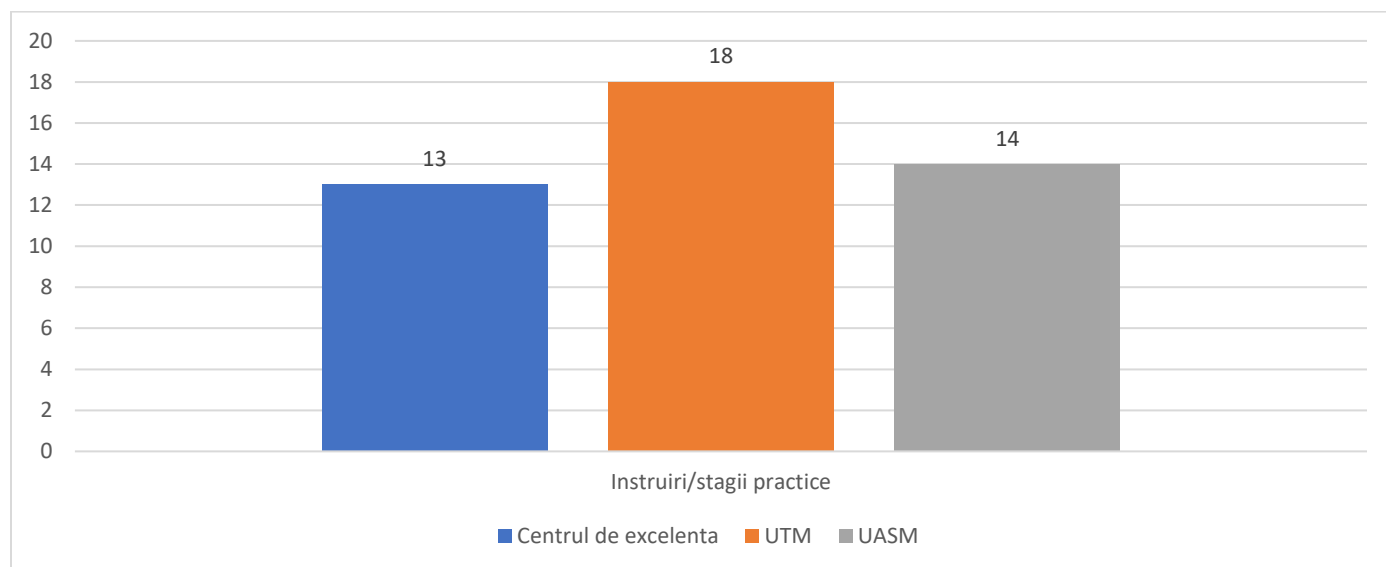

Figura 21. Disponibilitate în oferirea de instruire în domeniul vitivinicol

Astfel, 18 unități vitivinicole au confirmat disponibilitate în oferirea de instruire / stagii practice pentru studenții din cadrul UTM, 14 pentru studenții din cadrul UASM și 13 pentru elevii din cadrul Centrului de Excelență.

3.4 Instruirea continuă a adulților

Oferta de servicii de formare continuă a adulților în cadrul instituțiilor de învățământ solicitate rămâne a fi subdezvoltată. Deoarece instituțiile de învățământ nu reușesc să înscrie un număr suficient de candidați, dar și din lipsa programelor de instruire de scurtă durată specializate, însoțite de suport curricular adecvat, acestea sunt reticente să dezvolte aceste servicii, chiar dacă ar putea să deschidă instituțiilor de învățământ perspective noi, cum ar fi recunoașterea pe piața muncii, dar și generare de venituri.

Concluzii

În rezultatul cercetărilor realizate putem deduce următoarele **concluzii**:

- În ultimul deceniu investițiile în sectorul vitivinicol au crescut simțitor (350mln. lei către 2018), asigurând 14% din valoarea creată în agricultură și contribuind cu 6% la balanța comerțului exterior și cu 2% la formarea PIB.
- Începând cu anul 2016 agenții economici din cele patru regiuni vitivinicole sau lansat în producerea vinurilor sub semne de calitate - Wine of Moldova (WoM), Indicație Geografică Protejată (IGP), Denumiri de Origine Protejată (DOP).
- Filiera vitivinicola din R. Moldova este orientată spre export - 85% din volumul vinului produs este destinat piețelor internaționale și doar 15% este consumat pe piața domestică.
- Schimbarile strategice din sector creează un nou mediu socio-profesional, ceea ce contribuie la sporirea cererii și a exigențelor privind calificarea viitorilor specialiști din industria vitivinicola (*angajarea vinificatorilor în producerea vinurilor IGP/DOP, gradul înalt de automatizare a operațiunilor agrotehnice în viticultură, complexitatea cadrului normativ al sectorului, diversificarea piețelor, dezvoltarea vânzărilor directe și oenoturismului, competențe noi în marketing și management*).
- La capitolul tendințe în domeniu putem remarca: *scăderea consumului de vin pe piață internă și pe piețele țintă la export; competiția internațională mai puternică; schimbarea canalelor de distribuire a vinurilor; scăderea semnificativă a numărului de vinării (pe parcursul ultimilor zece ani s-a redus cu 35%), concomitent cu apariția vinărilor micro- și mici, descreșterea continuă a suprafeței de viță de vie în ultimii 25 de ani (-43%), schimbări calitative privind soiurile plantate, schemele de plantare, materialului săditor, implementarea noilor tehnologii.*
- Cercetările de teren realizate au scos în evidență faptul că circa 2/3 din companii sunt orientate spre automatizarea și modernizarea proceselor de lucru, folosirea de biotehnologii moderne, valorificarea deșeurilor, iar fiecare al doilea își propune să mecanizeze lucrările și să folosească mai rațional produsele fitosanitare de protecție a plantațiilor de viță de vie.
- În cele 31 de întreprinderi cercetate sunt angajați 2268 de persoane, din care cea mai mare pondere o reprezintă angajații cu vârstă medie cuprinsă între 36 și 55 ani, 63% reprezintă angajații fără studii, 18 % cei de nivelul 3 , 10% de nivelul 4 și 9% de nivelul 6.
- Din numărul total de angajați se evidențiază un număr impunător de *viticultori* (952) și de *vinificatori* (582) de nivelul 3 de studii, urmate de 2 specialități cu o prezență mai mare, și anume 154 angajați cu studii superioare în *tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare*, nivel 6, 136 specialiști nivel 4 în *viticultură și oenologie*.
- În anul 2018, din totalul de 559 persoane angajate, cea mai mare pondere de 74% o reprezintă muncitori fără studii.
- Companiile au remarcat că le-a fost greu (circa 20%) sau chiar foarte greu (45-58%) să selecteze personal calificat, iar odată cu creșterea nivelului de studii solicitate de la 3 la 4 și respectiv 6, problema devine tot mai acută.
 - Se confirmă Ipoteza Nr.1 Oferta de forță de muncă din Republica Moldova nu corespunde cu cererea agenților economici din sectorul vitivinicol.

- 2/3 din întreprinderile investigate au menționat că colaborează cu instituțiile de învățământ din domeniu. Formele de colaborare mai frecvent menționate sunt: oferire de locuri de practică (între 42% și 58% din întreprinderi pentru centrul de excelență și universități) și vizite de informare în aceste instituții de învățământ (20%).
- Prognozele necesității de personal pentru următorii 3-5 ani, în linii mari, relevă următoarele: o reducere cu circa 40% a persoanelor cu nivelul 3 de studii și respectiv diminuare cu 25% a celor cu studii de colegiu / centru de excelență sau superioare, datorită digitalizării, automatizării în lanțul de producere și evidență a trasabilității produselor vitivinicole.
- 81% din respondenți s-au arătat nesatisfăcuți de nivelul de calificare a absolvenților recent angajați, iar 74% din ei susțin că absolvenții recent angajați au nevoie de *multă instruire practică suplimentară*.
 - se confirma **Ipoteza Nr.3** Calificarea specialiștilor absolvenți cu studii în domeniu nu corespunde cu așteptările angajatorilor, precum și **Ipoteza Nr.4** Programele de studii în centrele de excelență și universitățile autohtone nu sunt actualizate, în contextul creșterii rolului TIC, a automatizării și modernizării proceselor de lucru în domeniu.
 - evaluarea competențelor absolvenților din domeniu pe nivele de studii poate fi analizată minuțios în baza informațiilor prezentate în Anexa 3.
- Gradul de satisfacție a angajatorilor crește simțitor față de nivelul de instruire a specialiștilor angajați în întreprindere de la 3,7 la 3,84 puncte din 5 maxim posibil, apropiindu-se de aprecierea bine spre slab, datorită *eforturilor de instruire organizate de angajatori*.
- 55% din unitățile vitivinicole intervievate au confirmat că cunosc ce reprezintă învățământul dual, iar 2/3/ au confirmat că există interes pentru o cooperare duală. Per total agenții economici au solicitat instruirea profesională la 2 meserii și anume *muncitori vinificatori - 197 locuri și muncitori viticultori - 184 locuri*.
- 52% din unități vitivinicole intervievate au confirmat necesitatea de dezvoltare continuă, iar 10% din companii au solicitat instruirii periodice de către experți străini.
- Evoluția numărului de tineri care și-au ales o specialitate din domeniul vitivinicol este una dramatică în ultimii ani (scădere cu 50%). Această realitate se poate explica prin numărul mare a persoanelor și familiilor care migrează și care nu-și văd viitorul acasă, dar și de imaginea acestui sector în rândul tinerilor / angajaților.
 - Se confirma **Ipoteza Nr.2** Meseriile și specialitățile din domeniul vitivinicol nu sunt atractive pentru tineri / viitorii angajați.
- Competențele suplimentare care necesită de a fi dezvoltate în cadrul instituțiilor țin de: *asigurarea standardelor de calitate în procesul de producere, trasabilitatea produselor vitivinicole, turismul vitivinicol, sommelier, export, marketing, e-comerț, digitalizarea, robotizarea și automatizarea proceselor, viticultura și oenologia de precizie, aplicarea practicilor viticole prietenoase mediului (agricultura biologică, managementul deșeurilor)*.

Recomandări

Prin urmare putem formula următoarele recomandări:

- Abordarea la nivel național a sectorului vitivinicol ca unul strategic, ce poziționează țara noastră pe harta internațională prin vinuri de calitate, ce poate atrage turiști, dar și investiții străine.
- Susținerea de către toți actorii importanți în stat a dezvoltării sectorului vitivinicol, care este creator de locuri de muncă în mediul rural și prin care se pot promova principiile economiei verzi.
- Implicarea statului în vederea creării unei fabrici de prelucrare a deșeurilor pentru producătorii de produse vitivinicole.
- Susținerea cu prioritate din partea statului a studiilor în domeniul vitivinicol prin locuri bugetare la toate nivelele de instruire.
- Investițiile de zeci de milioane de lei în domeniul vitivinicol trebuie să ia în calcul și investiția în resurse umane (10% din fondul de remunerare), considerată a fi cea mai prețioasă pentru viitor.
- Implicarea agenților economici și a instituțiilor de învățământ în crearea unor campanii ample de promovare a imaginii ramurii vitivinicole la nivel național în vederea sporirii atractivității acestuia pentru elevi / studenți - viitori angajați (evenimente, târguri, conferințe, ziua ușilor deschise, parteneriate, etc.).
- Organizarea învățământului dual în vederea pregătirii cadrelor calificate în domeniul vitivinicol, care poate duce la economisirea timpului și costurilor pentru angajarea unui candidat din exterior, la formarea specialiștilor calificați conform cerințelor specifice a întreprinderii, precum și o fluctuație scăzută a personalului.
- Implicarea mai activă a agenților economici în elaborarea de curricula pentru toate nivele de instruire la meseriile și specialitățile din domeniu.
- Atragerea specialiștilor locali și străini din domeniul vitivinicol în parteneriate cu instituțiile de învățământ pentru organizarea cursurilor de instruire continuă, schimb de experiență etc.
- Sporirea vizibilității instituției de învățământ profesional tehnic prin colaborare eficientă cu piața muncii, precum și cu instituțiile de învățământ superior, cercetare / dezvoltare, crearea parteneriatelor cu alte instituții similare din străinătate etc.
- Ajustarea / dezvoltarea unui șir de module relevante *turismului vitivinicol* în cadrul programului de instruire oferit de CEVVC la specialitatea *turism*, conform cerințelor curente ale angajatorilor.
- Includerea modulelor automatizarea proceselor de producere și folosirea tehnologiilor de precizie (drone, GPS, senzori), specialitatea *operare și exploatare a mașinilor și aparatelor în domeniul vitivinicol* (ex: combine pentru culesul strugurilor).

- Includerea unor module de instruire la specializările *sommelier*, *turismul vitivinicol* și *comercializarea produselor vitivinicole* în cadrul unor programe de instruire din domeniul vitivinicol, realizate la instituții de învățământ superior.
- Ajustarea programelor de instruire la necesitățile pieței muncii, după cum urmează:
 - **competențe suplimentare solicitate pentru specialiștii de nivelul 4:**
 - abilități practice profunde în viticultură și vinificație - tehnologii inovatoare și de precizie, TIC,
 - abilități de organizare a lucrului în echipă,
 - deservirea și utilizarea echipamentelor și utilajului modern,
 - abilități multifuncționale în viticultură și vinificație (*de expl. Competențe în micro vinificări*).
 - **competențe suplimentare solicitate pentru specialiștii de nivelul 6:**
 - abilități practice profunde în viticultură și vinificație / competențe în comercializarea produselor vinicole (incl. e-comerț), abilități de control și asigurare a calității, TIC,
 - evidența trasabilității produselor vitivinicole în format electronic și pe suport de hârtie,
 - cunoașterea legislației naționale și internaționale, cunoașterea limbilor străine (engleză, franceză),
 - realizarea principiilor economiei verzi în vederea dezvoltării durabile a sectorului vitivinicol (e.g managementul deșeurilor, economie de resurse etc.).

Anexa 1. Chestionar: Analiza necesităților pieței muncii în sectorul vitivinicol
CHESTIONAR

De analiză a necesităților pieței muncii în sectorul viticultură și vinificație

*Informația oferită de dvs. va fi utilizată în scopul ajustării ofertei educaționale la cerințele actuale ale angajatorilor. **Garantăm păstrarea confidențialității informației.***

1. Informații generale despre întreprindere

Denumirea întreprinderii	
Genuri principale de activitate	
Număr total de angajați	
Adresa	
Persoană de contact	
Telefon	
e-mail	

2. Informații socio-demografice

	Număr de angajați						Inclusiv	
	Planificat	De facto	< 35	36-55	56-62	pensionari	Bărbați	Femei
Muncitori cu studii profesionale								
Muncitori fără studii profesionale								
Specialiști nivel mediu								
Specialiști nivel superior								

3. Număr de angajați în cadrul întreprinderii

Cod no-menclator	Denumirea specialității/meseriei	Nr. de angajați	% bărbați	% femei
Meserii nivel 3				
	Viticultor			
	Vinificator			
811013	Viticultor - vinificator			
811011	Viticultor – vinificator - pomicultor			
816081	Prelucrător vin materie primă			

816082	Prelucrător vin și vin brut			
816090	Preparator vin spumant			
816096	Vinificator-pivnicer			
816013	Aparatist la procesul de fermentare			
816028	Cupajist			
816017	Aparatist la producerea vinului șampanizat			
816078	Prelucrător deșeuri de vinificație			
816079	Prelucrător divin și distilate pentru divin			
834110	Tractorist-mașinist în producția agricolă			
Specialități nivel 4				
81230	Viticultură și oenologie			
72160	Tehnologia produselor obținute prin fermentare			
71520	Mașini și aparate în industria alimentară			
422101	Agent de asistență turistică			
422106	Agent de turism			
422107	Funcționar agenție turistică			
511306	Însoțitor grup turistic			
511302	Conducător grup turistic			
511305	Ghid turism intern			
Specialități nivel 6				
0811.4	Viticultură și Vinificație			
0721.3	Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare			
214922	Înginer în domeniul calității			
0811.7	Siguranța produselor agroalimentare			
313904	Controlor proces tehnologic			

4. Tendințe tehnologice și organizaționale privind dezvoltarea / asigurarea sustenabilității întreprinderii

Vă rugăm să specificați care sunt schimbările anticipate pentru anii 2019-2023 (5 ani). Selectați răspunsurile care se aplică întreprinderii dvs.

Automatizarea și modernizarea proceselor de lucru în lanțul de producere a vinului	☐	Mecanizarea lucrărilor agrotehnice în plantațiile de viță de vie	☐
Folosirea de biotehnologii moderne la producerea vinului	☐	Folosirea rațională a produselor fitosanitare de protecția plantațiilor de viță de vie:	☐
Valorificarea deșeurilor, economie de energie, apă și altele. (producție curată)	☐		
Altele (vă rugăm să specificați):			

5. Necesități și prognoze de angajare

VĂ RUGĂM SĂ SPECIFICAȚI DACĂ LA MOMENT AVEȚI NECESITATE DE A ANGAJA CADRE CALIFICATE LA ÎNTREPRINDERE. DA NU

DACĂ DA, INDICAȚI MAI JOS MESERIILE/SPECIALITĂȚILE NECESARE ȘI NUMĂRUL EXACT DE PERSOANE

Denumirea meseriei (învățământ profesional tehnic)	La moment	Peste 1-2 ani	Peste 3-5 ani
<i>Muncitori viticultori cu studii profesionale</i>			
<i>Muncitori vinificatori cu studii profesionale</i>			
<i>Muncitori viticultori - vinificatori cu studii profesionale</i>			
Denumirea specialității (studii medii de specialitate)			
<i>Viticultură și oenologie</i>			
<i>Tehnologia produselor obținute prin fermentare</i>			
Denumirea specialității (studii superioare)			
<i>Viticultură și oenologie</i>			
<i>Tehnologia produselor obținute prin fermentare</i>			

5.1 Ați făcut angajări de personal în anul 2018? Da Nu

Dacă DA, vă rugăm să specificați ce fel de specialiști ați angajat?

Categoriile de personal	Nr. pers.	Titlul meseriei / specialității
Muncitori fără studii profesionale		
Muncitori cu studii profesionale		
Specialiști cu studii medii (tehnicieni)		
Specialiști cu studii superioare		
Altele (vă rugăm să specificați):		

5.2 Surse de recrutare a personalului calificat

Vă rugăm să apreciați sursele enumerate mai jos pe care le utilizați la recrutarea personalului (cu "1" se apreciază cea mai importantă cu "2" cea de a doua sursă relevantă etc.)

Instituții de învățământ profesional tehnic (ȘP, colegii, centre excelență)		Agencia Națională pentru ocuparea forței de muncă	
---	--	---	--

Universitate		Piața muncii	
Altele (vă rugăm să specificați):			

5.3 Cât de ușor a fost să selectați personalul necesar? Selectați opțiunea relevantă

Categoriile de personal	Foarte ușor	Ușor	Greu	Foarte greu
Muncitori fără studii profesionale				
Muncitori cu studii profesionale				
Specialiști cu studii medii (tehnicieni)				
Specialiști cu studii superioare				

6. Asigurarea cu personal calificat de către sistemul de învățământ profesional tehnic

6.1 COLABORAȚI CU INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN REGIUNE? DA

NU

Dacă DA, indicați instituția și formele de colaborare

Instituția	Formele de colaborare				
	Oferim instruire/stagii practică	Membri ai comisiilor de examinare	Vizite de informare în inst. înv.	Ziua ușilor deschise la întreprindere	Participăm la elaborare curriculum
<i>Centrul de Excelența</i>					
<i>UTM</i>					
<i>UASM</i>					

6.2 SUNTEȚI SATISFĂCUȚI CU NIVELUL DE CALIFICARE A ABSOLVENȚILOR INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT (ÎÎ)

Vă rugăm să apreciați următoarele afirmații:

	De acord	Oarecum de acord	Nu sunt de acord	Sunt în dezacord total
Absolvenții recent angajați dețin suficiente cunoștințe și abilități <i>practice</i>				
Absolvenții recent angajați au nevoie de multă <i>instruire practică</i> suplimentară				
Specialiștii recent angajați sunt familiarizați cu cele mai recente tehnologii și echipamente				
Cunoștințele teoretice și calificările oferite de ÎÎ sunt, în general suficiente				

În general, suntem satisfăcuți de nivelul de calificare a absolvenților ÎÎ				
--	--	--	--	--

7. Domenii noi de instruire

Specificați ce meserii, specialități noi care considerați că ar trebui introduse în oferta de instruire e.g de Oenoturism, sommelier (modul/disciplină nouă în curriculum)

8. Necesități de formare continuă a muncitorilor și specialiștilor de la întreprindere

e.g Școala vinului (Wine of Moldova Academy)

9. Cunoștințe referitoare la sistemul de instruire prin sistem dual?

9.1. Cunoașteți ce reprezintă învățământul dual? Da Nu

9.2 Doriți să obțineți informație suplimentară? Da Nu

9.3 Există / ar exista interes pentru o cooperare duală? Da Nu

9.4 Dacă da, specificați meseriile/ specialitățile de interes pentru instruire prin sistem dual, precum și numărul de locuri oferit.

Nr.	Meserii / specialități	Număr de locuri oferit
1.	<i>Muncitori viticultori cu studii profesionale</i>	
2.	<i>Muncitori vinificatori cu studii profesionale</i>	
3		
4.		

Completat de _____ Data completării _____

Anexa 2 Chestionar: Analiza relevanței ofertei educaționale în sectorul vitivinicol

CHESTIONAR

de analiză a relevanței ofertei educaționale în sectorul viticultură și vinificație

*Informația oferită de dvs. va fi utilizată în scopul ajustării ofertei educaționale la cerințele actuale ale angajatorilor. **Garantăm păstrarea confidențialității informației.***

Denumirea întreprinderii în care activați? _____

I. Aveți muncitori angajați la meseria viticultor-vinificator?

- a) vă rugăm să indicați dacă aveți muncitori cu studii profesionale **Da** **Nu**
b) vă rugăm să indicați dacă aveți muncitori fără studii profesionale **Da** **Nu**

Numărul total de muncitori viticultori _____

Numărul total de muncitori vinificatori _____

Numărul total de muncitori viticultor – vinificatori _____

Appreciați deținerea de către aceștia a următoarelor competențe:

1. Organizarea rațională a procesului și locului de lucru

Lipsește Foarte slab Slab Bine Foarte bine

2. Întreținerea mașinilor, utilajelor, echipamentelor și instrumentelor de lucru în stare funcțională

Lipsește Foarte slab Slab Bine Foarte bine

3. Coordonarea activităților profesionale cu colegii

Lipsește Foarte slab Slab Bine Foarte bine

4. Efectuarea procedurilor de prelucrare a solului

Lipsește Foarte slab Slab Bine Foarte bine

5. Pregătirea terenului/solului pentru înființarea plantației viticole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

6. Efectuarea pregătirii și plantării materialului săditor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

7. Monitorizarea stării plantației viticole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

8. Efectuarea lucrărilor de îngrijire a plantațiilor tinere

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

9. Efectuarea tăierii și legatul în uscat a butucilor în plantațiile pe rod

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

10. Efectuarea operațiilor în verde în plantații viticole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

11. Efectuarea lucrărilor de fertilizare și irigare a viței-de-vie

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

12. Efectuarea lucrărilor de protecție a viței-de-vie

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

13. Efectuarea procesului de selectare și recoltare a strugurilor predestinați producerii vinurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

14. Pregătirea strugurilor pentru depozitare/comercializare a strugurilor în stare proaspătă

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

15. Organizarea procesului de receptionare, procesarea și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

16. Obținerea vinului materie primă

(limpezire, decantarea și răcirea mustului, fermentarea alcoolică și malolactică, decantarea vinului materie primă)

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

17. Desfășurarea proceselor de tratare, stabilizare și îmbuteliere avinului

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

Ce competențe suplimentare considerați că ar trebui oferite în procesul de instruire?

În perioada următoare, intenționați să angajați astfel de muncitori? Da Nu

Dacă da, indicați numărul de persoane pe care doriți să-i angajați *la moment* _____

Peste 1-2 ani _____

Peste 3-5 ani _____

II. Aveți specialiști angajați la specialitatea Viticultură și oenologie (studii medii / colegiu)?
 Da Nu

Dacă da, vă rugăm să indicați câte persoane _____

Appreciați deținerea de către aceștia a următoarelor competențe:

1. Planificarea lucrărilor viticole pentru perioada de un an/o zi de muncă

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

2. Selectarea și verificarea utilajelor, echipamentelor și mașinilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

3. Evidența documentară a producției utilizate, calcularea eficienței economice

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

4. Alegerea terenului și selectarea soiurilor conform cerințelor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

5. Înființarea plantației viticole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

6. Administrarea necesarului de îngrășăminte minerale, organice și amendamente. Protecția mediului ambiant

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

7. Parcelarea și pichetarea terenului

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

8. Întreținerea plantațiilor tinere

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

9. Efectuarea lucrărilor de îngrijire a plantațiilor pe rod

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

10. Executarea tratamentelor fitosanitare

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

11. Regenerarea și restabilirea plantațiilor în cazuri de accidente climaterice

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

12. Evaluarea producției de struguri în plantații

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

13. Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

14. Organizarea procesului de receptionare, procesare și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

15. Limpezirea mustului

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

16. Fermentarea alcoolică a mustului/mustuielii

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

17. Fermentarea malo-lactică a vinului

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

18. Tratarea și stabilizarea vinului materie primă

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

19. Îmbutelierea produselor vinicole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

20. Producerea vinurilor efervescente

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

21. Producerea băuturilor tari, brandy, divin

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

Ce competențe suplimentare considerați că trebuie să fie oferite în procesul instruirii?

În perioada următoare, intenționați să angajați astfel de specialiști (colegiu)? Da Nu

Dacă da, indicați numărul de persoane pe care doriți să-i angajați *la moment* _____

Peste 1-2 ani

Peste 3-5 ani _____

III. Aveți specialiști angajați la specialitatea Tehnologia produselor obținute prin fermentare (studii medii / colegiu)?

Da Nu

Dacă da, vă rugăm să indicați câte persoane _____

Apreciați deținerea de către aceștia a următoarelor competențe:

1. Planificarea procesului de vinificare pentru o zi, o lună, un an

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

2. Evidența documentară a producției utilizate, verificarea eficienței economice

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

3. Identificarea, selectarea și verificarea utilajelor, echipamentelor necesare pentru a realiza o sarcină anumită

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

4. Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

5. Organizarea procesului de recepționare, procesarea și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

6. Limpezirea mustului

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

7. Pregătirea și administrarea maielei de levuri pentru fermentarea mustului/mustuielii

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

8. Monitorizarea fermentării alcoolice și intervenția la necesitate

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

9. Monitorizarea fermentării malo-lactice a vinului

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

10. Efectuarea analizelor fizico-chimice și microbiologice a vinurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

11. Separarea vinului de pe sediment

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

12. Sulfitarea vinului materie primă de struguri brut

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

13. Tratarea și stabilizarea vinului materie primă

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

14. Îmbutelierea produselor vinicole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

15. Păstrarea și depozitarea vinurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

16. Selectarea soiurilor de struguri utilizați pentru producerea diferitor categorii de vinuri, conform documentelor normative

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

17. Producerea vinurilor licoroase, peliculare, aromatizate, dealcoolizate)

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

18. Producerea vinurilor efervescente

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

19. Producerea băuturilor tari

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

20. Producerea băuturilor spirtoase

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

21. Degustarea și analiza senzorială a produselor vitivinicole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

Ce competențe suplimentare considerați că ar trebui oferite în procesul de instruire?

În perioada următoare, intenționați să angajați astfel de specialiști? Da Nu

Dacă da, indicați numărul de persoane pe care doriți să-i angajați *la moment* _____

Peste 1-2 ani _____

Peste 3-5 ani _____

IV. Aveți specialiști angajați la specialitatea - Viticultură și Vinificație (studii superioare) ?
 Da Nu

Dacă da, vă rugăm să indicați câte persoane _____

Apreciați deținerea de către aceștia a următoarelor competențe:

1. Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

2. Organizarea procesului de recepționare, procesarea și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

3. Planificarea, coordonarea și monitorizarea tehnologiilor de fabricație a produselor vinicole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

4. Evidența contabilă, protecția muncii și protecția mediului ambiant etc:

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

5. Capacitatea de a aplica eficient și creativ diverse metode, procedee, tehnici din viticultura și vinificație:

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

6. Abilități de evaluare a punctelor critice în lanțul tehnologic de producere a vinurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

7. Implementarea cadrului regulatoriu specific sectorului vitivinicol din Republica Moldova:

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

8. Capacitatea de a selecta și utiliza rezultatele cercetărilor științifice și informația din literatura de specialitate, internet, acte normative etc;

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

9. Utilizarea sistemelor informaționale automatizate

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

10. Capacitatea de comunicare în diferite situații(*angajator, subalterni, la negocieri etc*);

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

Ce competențe suplimentare considerați că ar trebui oferite în procesul de instruire?

În perioada următoare, intenționați să angajați astfel de specialiști? Da Nu

Dacă da, indicați numărul de persoane pe care doriți să-i angajați *la moment* _____

Peste 1-2 ani _____

Peste 3-5 ani _____

V. Aveți specialiști angajați la specialitatea Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare (studii superioare)?

Da Nu

Dacă da, vă rugăm să indicați câte persoane _____

Appreciați deținerea de către aceștia a următoarelor competențe:

1. Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

2. Recepția calitativă și cantitativă a strugurilor.

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

3. Planificarea, coordonarea și monitorizarea tehnologiilor de fabricație a produselor vinicole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

4. Analiza senzorială, fizico chimică și microbiologică a produselor vitivinicole

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

5. Proiectarea întreprinderii și amplasarea utilajelor de producere

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

6. Elaborarea tehnologiilor de producere a sortimentului vinicol

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

7. Trasabilitatea produselor vitivinicole (declarații obligatorii, registre de evidență etc.)

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

8. Utilizarea sistemelor informaționale automatizate.

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

9. Programare computerizată – creare baze de date, grafice asistate pentru pentru rezolvare de sarcini specifice

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

10. Implementarea cadrului regulatoriu specific sectorului vitivinicol din Republica Moldova

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

11. Selectarea și depozitarea vinurilor la maturare

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

12. Îmbutelierea vinurilor

Lipsesc Foarte slab Slab Bine Foarte bine

13. Implementarea standardelor de management (ISO 9001, HACCP ISO 22000)

Lipsește Foarte slab Slab Bine Foarte bine

14. Proiectarea întreprinderilor de ramură, protecția mediului, securitatea și sănătatea în muncă, marketing, economia și statistica ramurii

Lipsește Foarte slab Slab Bine Foarte bine

Ce competențe suplimentare considerați că trebuie să fie oferite în procesul instruirii?

În perioada următoare, intenționați să angajați astfel de specialiști (universitate)? **Da**
Nu

Dacă da, indicați numărul de persoane pe care doriți să-i angajați *la moment* _____
Peste 1-2 ani _____
Peste 3-5 ani _____

Indicați numele și prenumele Dvs (opțional) _____

Funcția deținută _____

Vă mulțumim pentru colaborare!

Anexa 3 Analiza relevanței ofertei educaționale în sectorul vitivinicol

Tabelul 1.1 Analiza relevanței ofertei educaționale în sectorul vitivinicol

Nr.	I. Aprecierea competențelor meseriei viticultor-vinificator (nivel 3)	Media aprecierii (1-5 p.)
1	Organizarea rațională a procesului și locului de lucru	3.6
2	Întreținerea mașinilor, utilajelor, echipamentelor și instrumentelor de lucru în stare funcțională	3.8
3	Coordonarea activităților profesionale cu colegii	3.8
4	Efectuarea procedeelor de prelucrare a solului	3.8
5	Pregătirea terenului/solului pentru înființarea plantației viticole	3.5
6	Efectuarea pregătirii și plantării materialului săditor	3.6
7	Monitorizarea stării plantației viticole	3.4
8	Efectuarea lucrărilor de îngrijire a plantațiilor tinere	3.8
9	Efectuarea tăierii și legatul în uscat a butucilor în plantațiile pe rod	3.8
10	Efectuarea operațiilor în verde în plantații viticole	3.6
11	Efectuarea lucrărilor de fertilizare și irigare a viței-de-vie	3.3
12	Efectuarea lucrărilor de protecție a viței-de-vie	3.7
13	Efectuarea procesului de selectare și recoltare a strugurilor predestinați producerii vinurilor	3.8
14	Pregătirea strugurilor pentru depozitare/comercializare a strugurilor în stare proaspătă	3.1
15	Organizarea procesului de recepționare, procesarea și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)	3.9
16	Obținerea vinului materie primă	4.0
17	Desfășurarea proceselor de tratare, stabilizare și îmbuteliere avinului	4.1
	II. Aprecierea competențelor la specialitatea Viticultură și oenologie (nivel 4)	
1	Planificarea lucrărilor viticole pentru perioada de un an/o zi de muncă	3.2
2	Selectarea și verificarea utilajelor, echipamentelor și mașinilor	3.5
3	Evidența documentară a producției utilizate, calcularea eficienței economice	3.7
4	Alegerea terenului și selectarea soiurilor conform cerințelor	2.8
5	Înființarea plantației viticole	3.0
6	Administrarea necesarului de îngrășăminte minerale, organice și amendamente. Protecția mediului ambiant	3.2
7	Parcelarea și pichetarea terenului	3.1
8	Întreținerea plantațiilor tinere	3.2
9	Efectuarea lucrărilor de îngrijire a plantațiilor pe rod	3.3
10	Executarea tratamentelor fitosanitare	3.1

11	Regenerarea și restabilirea plantațiilor în cazuri de accidente climaterice	2.9
12	Evaluarea producției de struguri în plantații	3.3
13	Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor	4.0
14	Organizarea procesului de recepționare, procesare și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)	4.0
15	Limpezirea mustului	4.1
16	Fermentarea alcoolică a mustului/mustuiei	4.1
17	Fermentarea malo-lactică a vinului	3.8
18	Tratarea și stabilizarea vinului materie primă	4.0
19	Îmbutelierea produselor vinicole	4.1
20	Producerea vinurilor efervescente	3.9
21	Producerea băuturilor tari, brandy, divin	3.4
	III Aprecierea competențelor la specialitatea Tehnologia produselor obținute prin fermentare (nivel 4)	
1	Planificarea procesului de vinificare pentru o zi, o lună, un an	3.8
2	Evidența documentară a producției utilizate, verificarea eficienței economice	3.4
3	Identificarea, selectarea și verificarea utilajelor, echipamentelor necesare pentru a realiza o sarcină anumită	3.5
4	Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor	3.8
5	Organizarea procesului de recepționare, procesarea și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)	3.9
6	Limpezirea mustului	3.9
7	Pregătirea și administrarea maieii de levuri pentru fermentarea mustului/mustuiei	3.9
8	Monitorizarea fermentării alcoolice și intervenția la necesitate	3.8
9	Monitorizarea fermentării malo-lactice a vinului	3.5
10	Efectuarea analizelor fizico-chimice și microbiologice a vinurilor	3.8
11	Separarea vinului de pe sediment	4.1
12	Sulfitatea vinului materie primă de struguri brut	4.0
13	Tratarea și stabilizarea vinului materie primă	3.9
14	Îmbutelierea produselor vinicole	3.8
15	Păstrarea și depozitarea vinurilor	3.9
16	Selectarea soiurilor de struguri utilizați pentru producerea diferitor categorii de vinuri, conform documentelor normative	3.8
17	Producerea vinurilor licoroase, peliculare, aromatizate, dealcoolizate)	3.9
18	Producerea vinurilor efervescente	3.9
19	Producerea băuturilor tari	3.6
20	Producerea băuturilor spirtoase	3.5

21	Degustarea și analiza senzorială a produselor vitivinicole	3.8
	IV. Aprecierea competențelor la specialitatea - Viticultură și Vinificație (nivel 4)	
1	Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor	3.9
2	Organizarea procesului de recepționare, procesarea și prelucrare a strugurilor (recepția cantitativă, descărcarea strugurilor, zdrobirea/desciorchinarea, presarea)	4.1
3	Planificarea, coordonarea și monitorizarea tehnologiilor de fabricație a produselor vinicole	3.9
4	Evidența contabilă, protecția muncii și protecția mediului ambiant etc:	3.8
5	Capacitatea de a aplica eficient și creativ diverse metode, procedee, tehnici din viticultură și vinificație:	3.7
6	Abilități de evaluare a punctelor critice în lanțul tehnologic de producere a vinurilor	3.7
7	Implementarea cadrului regulatoriu specific sectorului vitivinicol din Moldova:	3.6
8	Capacitatea de a selecta și utiliza rezultatele cercetărilor științifice și informația din literatura de specialitate, internet, acte normative etc;	3.5
9	Utilizarea sistemelor informaționale automatizate	3.7
10	Capacitatea de comunicare în diferite situații(<i>angajator, subalterni, la negocieri etc</i>);	3.8
	V. Aprecierea competențelor la specialitatea Tehnologia vinului și a produselor obținute prin fermentare (nivel 4)	
1	Monitorizarea procesului de coacere a strugurilor, stabilirea momentului optim de recoltare a strugurilor și elaborarea planului de recoltare a strugurilor	4.0
2	Recepția calitativă și cantitativă a strugurilor.	4.2
3	Planificarea, coordonarea și monitorizarea tehnologiilor de fabricație a produselor vinicole	4.1
4	Analiza senzorială, fizico - chimică și microbiologică a produselor vitivinicole	4.1
5	Proiectarea întreprinderii și amplasarea utilajelor de producere	3.9
6	Elaborarea tehnologiilor de producere a sortimentului vinicol	3.9
7	Trasabilitatea produselor vitivinicole (declarații obligatorii, registre de evidență)	3.6
8	Utilizarea sistemelor informaționale automatizate.	3.4
9	Programare computerizată – creare baze de date, grafice asistate pentru rezolvare de sarcini specifice	3.2
10	Implementarea cadrului regulatoriu specific sectorului vitivinicol din RM	3.6
11	Selectarea și depozitarea vinurilor la maturare	4.0
12	Îmbutelierea vinurilor	4.1
13	Implementarea standardelor de management (ISO 9001, HACCP ISO 22000)	4.0
14	Proiectarea întreprinderilor de ramură, protecția mediului, securitatea și sănătatea în muncă, marketing, economia și statistica ramurii	3.5